

2021. december

due tanulmányozó

válogatás a legjobb diáklapokból

**OKOSAN
VÁSÁROLJ
ONLINE!**

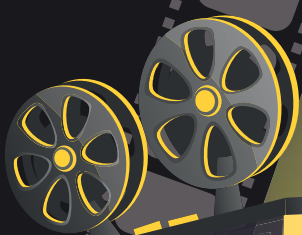
**MERRE
TÖVÁBB?**

**INAGYKARÁCSONY
KARÁCSONYRA**

POSZT-KISOKOS

SIMON MÁRTON

Magáról nem szeret beszélni

NAGY MAGYAR
FILMTESZT
 DIÁKOKNAK

5.

NFI

NEMZETI
 FILMINTÉZET
 MAGYARORSZÁG

média-hálózat
due
 a diákújságíró egyesület

TÖLTSD KI A NAGY MAGYAR FILMTESZTET!

WWW.FILMTESZT.HU

Boldog karácsonyt!

Mielőtt belekezdtem volna kis összefoglalóm írásába, emlékeztetni kellett engem arra, hogy valami kedveset, ünnepit, karácsonyit írjak – de azt hiszem, legfőképpen szépet –, mert magamtól biztos, hogy nem jutott volna eszembe, hogy a borongós, hideg, de hogy teljes legyen a kép, sokszor teljesen tavaszi novemberi napokon már a decemberi számot írjuk.

Nekem magamtól nem jutott volna eszembe, de a DUE Tallózó ebből a szempontból még

lelkes szerkesztősége nagyszerűen eleget tett a decemberi elvárások közül legalább egynek: a szépnek. Persze ezt elsősorban a szavakkal való zsonglörködésükre értem, de a téli szüneti pihenés után biztos, hogy legalább annyira kivirulva fogunk belekezdeni az új cikkek írásába, mint én, amikor végül kezembe foghattam ezt a negyvenoldalmi kitarató és ügyes munkát. Ja, és boldog ünnepeket!

Végülis ezt kellett volna csak észben tartanom. *(Velek Domonkos)*

TÖBB, MINT ALÁÍRÁS

Bálint Boglárka

MÍOTA VAGY DUE-TAG?

Tavaly június óta, mikor az első táboromba jelentkeztem.

MIKOR VOLT AZ ELSŐ TÁBOROD?

2021-ben.

MÍOTA ÍRSZ A DUE TALLÓZÓBA, Milyen ROVATOKBA ÍRSZ, ÍRTÁL?

Az újságba legelőször még szeptemberben írtam, kipróbáltam már magam a Pont te, Kultúra, a Szépítész és a Pénzügyes rovatban is.

MIT TANULSZ?

Sima hatosztályos képzésben vagyok.

MIVEL FOGLALKOZOL A DUE TALLÓZÓ MELLETT?

Nagyon szeretek írni, dolgozom a saját könyvemem, valamint szeretek pszichológiai témában olvasni, sorozatot nézni.

EGY INSTANT TRÜKK, AMIVEL BOLDOGGÁ LEHET TENNI?

Enni nagyon szeretek, szóval, ha bárki kaját ad nekem, mikor szomorú vagyok, nagyon a szívembe tudom zárni, de emellett leginkább zenét szoktam hallgatni. Az esetek többségében viszont egy szimpla ölelés is elég.

MIT CSINÁLTÁL MOSTANÁBAN?

Versenyekre neveztem, kutatómunkát végeztem és ötleteltem, anyagot gyűjtöttem a könyvemhez.

HOGY KÉPZELED EL MAGADAT ÖT ÉV MŰLVA?

Bölcsésztan-hallgatóként, lelkesen és boldogan.

MIT SZERETNÉL MÉG MINDENKÉPP KIPROBÁLNI?

Nagyon sok dolog van, hosszú a bakancslistám, de szívesen megtanulnék főzni és varni is.

Oláh Szabolcs

MÍOTA VAGY DUE-TAG?

Idén léptem be az egyesületbe.

MIKOR VOLT AZ ELSŐ TÁBOROD?

2021 júliusában.

MÍOTA ÍRSZ A DUE TALLÓZÓBA, Milyen ROVATOKBA ÍRSZ, ÍRTÁL?

Szeptemberben jelent meg itt az első cikkem. Írtam már a Más.világ, a Kultúra és a Négy szemközt rovatba is. Nem sikerült eddig totálisan bekegerezálnom magam.

MIT TANULSZ?

Jelenleg gimnáziumba járok, tizedik osztályba.

MIVEL FOGLALKOZOL A DUE TALLÓZÓ MELLETT?

Szoktam foglalkozni szépírással is. Emellett próbálom bővíteni a látókörömet, és vezetni is most tanulok.

EGY INSTANT TRÜKK, AMIVEL BOLDOGGÁ LEHET TENNI?

Valaki hozzon oda nekem egy kedves kutyát. Ezzel le lehet engem kenyerezni.

MIT CSINÁLTÁL MOSTANÁBAN?

Írtam egy-két novellát. Azokat tervezem majd megjelentetni a jövőben.

HOGY KÉPZELED EL MAGADAT ÖT ÉV MŰLVA?

Reményeim szerint egyetemista leszek, és már erősen körvonalazódik körülöttem, hogy hol szeretnék majd konkrétan dolgozni és milyen munkakörben. Addigra szeretnék az írásban az irodalmi és az újságírói vonalon is még előrébb tartani.

MIT SZERETNÉL MÉG MINDENKÉPP KIPROBÁLNI?

Egyszer szeretnék könyvet megjelentetni. Már évek óta álmodok erről.

IMPRESSZUM • DUE Tallózó – Válogatás az ország diáklapjaiból

A DUE Médiahálózat és a DUE Médiaügynökség havilapja • 2021. december, XXIII. évfolyam 10. szám • Lapmenedzser: Zala Orsolya • Főszerkesztő: Velek Domonkos • Rovatvezetők: Bihari Bernadett Luca – Más.világ, Bodor Julcsi – Talpramagyar, Bogdán Noémi – Kult, Erdős Lilla – Zoom • Decemberi szerzőink: Bálint Boglárka, Bózsik Tomi, Erdélyi Biborka, Lendvai Martin, Miliei Anikó, Németh Fruzi, Németh Máté, Oláh Szabolcs, Panulin Boglárka, Tóth Katinka, Vörös Fanni R., Zachariás Zsuzsanna • Kiadja a DUE Produceri Iroda Kft. és a Diák- és Ifjúsági Újságírók Országos Egyesülete • Levelezési cím: 1583 Budapest, Pf. 14. • Telefon/fax: +36 1 222 8213 • Hirdetéstétele: DUE Médiaügynökség, 1148 Budapest, Őrs vezér tere 11. • Tel.: +36 1 220 5844 • E-mail: due@due.hu • Honlap: www.due.hu • A DUE Tallózó olvasható az interneten is: www.duetallozo.hu

A tehetséges diákujságírókat és a DUE Tallózót a Nemzeti Tehetség Program, a Miniszterelnökség, és az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő támogatja.

Nyomdai előkészítés: ArtCentrum • Nyomda: Pauer Nyomda • Nyilvántartási szám: 3.4.1/891/1999 • ISSN 1585-5201 • Megjelenik évente nyolcszor. • A lapot a DUE Médiaügynökség terjeszti ingyenesen a DUE Rádió Országos Iskolarádió Hálózatának 350 iskolájában, és további 500 oktatási intézményben. • A DUE Médiahálózatban a diáklapot beküldő szerkesztőségek automatikusan hozzájárulnak az utánköléshez, a cikkek rövidítéséhez, stílizálásához. • Az iskolaiújságokból átvett publikációk tartalmáért a DUE Tallózó nem vállal felelősséget.

Kiadványunk példányszámát a Matesz hitelesíti
auditált adatok, hiteles média
http://www.matesz.hu

NETBIZTOS VIDEÓPÁLYÁZAT

BIZTONSÁGBAN VAGY AZ INTERNETEN? TUDOD, MIRE FIGYELJ SZÖRFÖLÉS, CSETELÉS, KERESGÉLÉS, ZENEHALLGATÁS, VIDEÓNÉZÉS ÉS BLOGOLÁS KÖZBEN? KÉSZÍTS RÓLA VIDEÓT, HOGY SEGÍTS A TÖBBIÉKNEK IS OKOSAN HASZNÁLNI A NETET!
A TELENOR ÉS A DUE KÖZÖS PÁLYÁZATÁRA 2022. MÁRCIUS 31-IG JELENTKEZHETSZ.

**BEADÁSI HATÁRIDŐ:
2022. MÁRCIUS 31.**

A pályázatra két témában várunk maximum 3 perces kisfilmeket, videókat. Az egyik a biztonságos internethasználat, a másik az internet kreatív használata a tanulásban. A pályaművek legyenek figyelemfelkeltők, ötletesek, kreatívak, amelyet Te is szívesen megnéznél! A témán belül nincs megkötés, kiragadhatod bármely apró elemét vagy nagyobb részét is feldolgozhatod.

A pályázaton 12 és 22 év közötti fiatalok vehetnek részt. Egy pályázó több videót is beküldhet mindkét témában.

Az elkészített videókat a YouTube-ra kell feltölteni, a linket, illetve a bemutatkozást pedig a DUE pályázati felületén beküldeni. A pályaműveket szakmai zsűri értékeli. A három legjobbnak ítélt videó készítőjét díjazzuk

DÍJAK:

1. helyezett:

1 tablet + mobilinternet-
szolgáltatás 6 hónapra

2. helyezett:

1 okostelefon + mobil-
internet-szolgáltatás 4 hónapra

3. helyezett:

1 okostelefon + mobil-
internet-szolgáltatás 3 hónapra

A díjazottak kedvezményes részvételi lehetőséget nyernek a DUE 2022. évi nyári táborába, ahol megismerhetik a szakma mestertitkait.

A legjobb alkotások közönségbemutatója, valamint az ünnepélyes eredményhirdetés és díjátadás a 29. Országos Ifjúsági Sajtófesztiválon lesz 2022 májusában.

A pályázatokat kizárólag elektronikusan lehet beadni a www.due.hu/palyazat weboldalon keresztül. Az anyagodat töltsd fel a YouTube-ra, és a linked küldd be a pályázatbeadó felületen!

Hogyan alakul a magyar nyelv?

MIÉRT NEHÉZ MEGÉRTENÜNK ZRÍNYI ÍRÁSAIT, A HALOTTI BESZÉD ÉS KÖNYÖRGÉS EREDETI ÓMAGYAR NYELVEZETÉRŐL NEM IS BESZÉLVE? VAJON A JÖVŐ GENERÁCIÓI MÉG ÉRTENI FOGJÁK AZT A MAGYAR NYELVET, AMIT MI BESZÉLÜNK? ÉS MI ÉRTENÉNK AZT, AMIT ŐK BESZÉLNEK? HOVA TART A NYELVÜNK, MILYEN VÁLTOZÁSOK KÖVETKEZHETNEK BE, ELŐFORDULHAT-E, HOGY KIHAL, ÉS HA IGEN, MIKOR?

„Látjátuk feleim szümtükkel, mik vogymuk: isá, por és homou vogymuk.” – így kezdődik az első magyar nyelvű szövegmélgünk, a Halotti beszéd és könyörgés, nem betűhív közlésben, csak egy feltehető olvasatban. Nem valószínű, hogy mindenki érti minden egyes szavát, inkább csak nagyjából tudunk következtetni a jelentésre. De nem is csoda, hisz a XII. század első felében keletkezett, nyelvünk azóta pedig számtalan változáson és újításon ment keresztül. Minden élő nyelv folyamatosan változik, legfőképpen a társadalomnak és a közösségeknek köszönhetően, amiken egy-egy új szó, kifejezés elfogadása és a szókészletünkbe beépítése múlik.

Ma már egyre gyorsabban változik a nyelvünk, mind írásban, mind beszédben, és folyamatosan bővül a szókészletünk is. Balázs Géza nyelvészprofesszor (nem melleleg a DUE Médiahálózat alapító alelnöke) azt írja *A magyar nyelv jövője című tanulmányában*, hogy „A korábbi, akár néhány évtizedes szövegek annyira archaikusnak tűnnek, hogy olvasatlanná válnak.” Így szerinte ma már nem csak például Zrínyit nehéz értelmezni, hanem Jókait, Arany Jánost is, egy idő után pedig már Mikszáthot és Móriczot is az lesz. Ha belegondolunk, egy olyan fiatalnak,

aki csak pár éve tanult meg olvasni, sok nehézséget tud okozni az olyan iskolai kötelező olvasmányok megértése, amit a múlt században vagy még azelőtt írtak, ez pedig olykor elveszi az iskolások kedvét az olvasástól, és talán később sem fognak igazán régi könyveket a kezükbe venni a nehezen érthetőség miatt. Így a régi nyelvhasználat „elveszik” bizonyos értelemben.

Nyelvünkre nagy hatással volt többek között az úgynevezett mediális forradalom és az informatikai forradalom is, ezáltal pedig egy „másodlagos írásbeliség” és egy „másodlagos szóbeliség” alakult ki a digitális technikának és az elektronikus médiumoknak köszönhetően. A nyelvi változások a hangtanban, a szókészletben és a nyelvtanban mennek végbe. Szintén Balázs Géza szerint, ezekre példa az ma a nyelvünkben hangtanilag, hogy terjed a zárt szájú beszéd, ezáltal a hosszú magánhangzók a kiejtésben megrövidülnek, ezen kívül pedig az „r” hang ejtése is gyengült. A hanglejtésben is jelentős változások mentek végbe, illetve a hangerő és a beszédsebesség is megnövekedett. Nyelvtanilag pedig az igekötőrendszer lett bonyolultabb, például a mennyisége is megnövekedett. Tanulmányában a „be”

igekötőt említi, amit már szinte minden elé odateszünk, ami elé mást szoktunk: bealszik, beég, beajul, behisztizik, beiszik stb.

Külföldi országok nyelvei is nagyban befolyásolják szókincsünket. Magyarországra legnagyobb hatással a nyugati kultúrák vannak, főképp az angol nyelvből épültek be szavak a nyelvünkbe. Erre jó példa a köszönéskor használt „helló”, de olyan hétköznapi szavak is természetessé váltak, mint a „shop”, „workshop”, „design”, „popcorn” és még hosszú-hosszú sorokon keresztül lehetne bővíteni a listát.

Nem tudjuk megmondani, milyen lesz a magyar nyelv 20, 50, vagy 100 év múlva, milyen változásokon fog keresztülmenteni. Ahogy ugyanennyi évvel ezelőtt sem tudták, mi ma hogyan fogjuk beszélni a nyelvet. Valószínűleg egyre több külföldről vett szót, kifejezést fogunk használni, a régiesnek mondható nyelvhasználat egyre csökkenni fog, ahogy a beszélői is egyre kevesebben lesznek, és idővel sok minden feledésbe fog merülni. Amíg változik a nyelv, és vannak, akik használják, addig egészen biztosan nem hal ki. De – mint ahogy semmi sem tart örökké –, egyszer ez is be fog következni.

(Zachariás Zsuzsanna)

6.
**NAGY DIÁK
KRESZ-TEST**

**NYERD MEG AZ
ELEKTROMOS ROBOGÓT,
ÉS A B KATEGÓRIÁS
JOGOSÍTVÁNSZERZÉSI
LEHETŐSÉGET!**

ALTERNATÍV KARÁCSONY

KÖZELEDIK A KARÁCSONY. AMIKOR ELVÁLLAITAM EZT A CIKKET, MÁR AKKOR IS MEGJELENTÉK AZ ELSŐ CSOKIMIKULÁSOK A BOLTOKBAN. MIRE TI OLVASSÁTOTK A NYOMTATOTT LAPOT, ADDIGRA MÁR VALÓSZÍNŰLEG TÉNYLEG CSAK PÁR HÉT VAN VISSZA SZENTESTÉIG. SZERETNÉM TEHÁT ÁTTEKINTENI A KÜLÖNBÖZŐ NÉPEK/ORSZÁGOK/TÉRSÉGEK KARÁCSONYI SZOKÁSAIT.

Frischmann Dávid, Fészek,
Pécsi Tudományegyetem

Először a közelben maradunk földrajzi értelemben, nyilvánvaló, hogy Európán belül hatalmas különbségeket nem fogunk találni, hiszen alapvetően a keresztény kultúrán alapuló országokkal találkozhatunk, de azért néhány – szerintem – érdekes hagyományt így is felfedeztem a kutatásaim során.

Így a szomszédos Szlovákiában és Ukrajnában érdekes tradíció, hogy a családfőnek az egyik karácsonyi fogást fel kell dobnia plafonra. A hagyomány szerint minél több étel marad a mennyezeten, annál nagyobb szerencse/gazdagság talája majd meg a családot a következő évben.

Európán belül maradvánálhatunk persze néhány további eltérést. Vannak országok, ahol nem december 24. az ajándékozás napja. Egyesek csak 25-ig várnak, de például a spanyol gyerekeknek egészen Vízkereszt napjáig (január 6-ig) türelemmel kell lenniük, hogy átvehessék a jól megérdemelt meglepetést.

Persze vannak ennél meglepőbb spanyol szokások is... Például a Karácsonyi lottó, melynek szelvényeit 22-től árusítják. A sorsolás pedig, ahol a nyertes számokat egy kórus énekli be, Szenteste van. Szintén itt, egész pontosan Katalóniában szokás „kibővíteni” az itthon is szokásos „betlehemet” egy újabb figurával, Caganerrel. „El Caganer”, azaz a „kakilós” nem más, mint egy emberi alak, aki éppen a nagydolgot végzi. Egyszerű módon, félig előre hajolva, nadrágját kicsivel a térde alá csúsztatva

ábrázolják, végterméke fölé emelkedve. (Az igazsághoz tartozik, hogy nem csak ilyenkor láthatjuk ezt az alakot Katalóniában, ami egyébként a termékenységet és a bőséget szimbolizálja, de mivel Karácsonykor is gyakran előkerül, nem gondolom túlzásnak ünnepi tradícióként is megemlíteni.)

Ahhoz, hogy igazán eltérő tradíciókra bukkanjunk, el kell hagynunk a kontinentet. Japánban például a tradicionális karácsonyi menü a KFC-ből érkezik. Marketing végzettséggel mindig jölesik egy reklám sikerét látni, márpedig ezt a népszokást a KFC 1974-es karácsonyi reklámkampánya indította útjára és szilárdította meg. Persze Japánban a lakosságnak csak minimális része (0,8%-a) keresztény, így ott ez nem is igazán vallási ünnep, szerepe sokkal inkább a Valentin-naphoz hasonlít. A szintén nem keresztény Indiában (a népesség mindössze 3%-a) azonban igen komoly nemzeti ünnepnek számít a Karácsony, és a mi szokásainkhoz igen hasonlóan ünnepelnek. (Konkrétan nincs leírva sehol, de gondolom, hogy az angol gyarmati korban honosodott meg a szokás.)

A Déli napsütötte féltékeny természetesen teljesen máshogy állnak az ünnepekhez, Ausztráliában az emberek nagy része a tengerparton tölti a karácsonyt. A hagyomány szerint a Mikulás szánját nyolc kenguru húzza.

A lista közel sem teljes, azokat a szokásokat/hagyományokat említettem meg, amit én a leginkább érdekesnek találtam, természetesen „ahány ház, annyi szokás”, de nem is ez a lényeg, hanem hogy mindenki érezze jól magát a szeretet ünnepén!

DUE. TÁBOR. BALATON.

VLOGGER, YOUTUBER, TIKTOKER,

**VIDEÓS, FOTÓS, PODCASTER, ONLINE ÚJSÁGÍRÓ TÁBOROK
2022-BEN A BALATON PARTJÁN.**

**BALATONKENESE, 2022. JÚNIUS 25.-JÚLIUS 3.
KORLÁTOZOTT LÉTSZÁM, KIS CSOPORTOK,
EGYÉNI FOGLALKOZÁS A DUE SPECIÁLIS SZAKTÁBORAIBAN.**

AJÁNDÉKOZZ DUE-TÁBORT **KARÁCSONYRA!**

**Ha december 24-ig megérkezik a foglaló,
a tábor díja csak 80 000 Ft!**

Ha a karácsonyfa alá szánod, díszes utalványt küldünk
a megajándékozott nevére, amit kinyomtatva átadhatsz!

WWW.DUETABOROK.HU

Karácsonyi angyalok

| Guba Márti, Agy-A-Lap, BGE KVIK, Budapest

Tipikusan az az ember vagyok, aki rajong a karácsonyért. Amolyan amerikai filmbéli, lelkes dekoráló, alapos ajándéklistairó, tervezető, süteményeket sütő és karácsonyfavásárló. Ne is kérdezzétek miért, nem tudom igazán megmagyarázni. Már jó érzéssel tölt el az is, ha rágondolok. Arra, hogy ilyenkor sokkal szebb minden. A fények, a feldíszített házak, a bennük álló ünnepi fa is. A várakozás időszakában valahogy magunkkal és a környezetünkben élőkkel is többet foglalkozunk. Sokkal inkább odafigyelünk másokra. Hosszasan tervezgetjük, mivel és hogyan lepjük meg a szeretteinket.

Tudom, sokan csak üzleti fogásként tekintenek rá, céljuk, hogy minél nagyobb haszonra tegyenek szert. Mások pedig bosszankodva figyelik, hogy már október közepén tele vannak a boltok mikulás csokikkal és karácsonyfadíszekkel. Nem mondom, mostanra valóban kicsit belecsúszott az őszbe ez a folyamat, ugyanakkor meg tudom azokat is érteni, akik szeretnék minél tovább kiélvezni az ünnepi percekét.

AHÁNY HÁZ...

Én személy szerint azt vallom, hogy minden ember ünnepelje úgy a karácsonyt, ahogyan ő szeretné. A maga módján, ahogy neki a legjobb. Hiszen mindannyian különbözők vagyunk, tehát nem egyértelmű az sem, hogy ilyenkor a programoknak is mindenhol ugyanúgy kell zajlania. Aki akar, elutazik, más a családjával tölti, de olvastam olyanról is, hogy egy társasházban lakók elhatározták, hogy közösen töltik el a szentestét.

Éppen ezért én nem követek semmilyen előre meghatározott szabályt. Igyekszem már korán, november végén egyre jobban ráhangolódni az ünnepekre. Kimenni a Vörösmarty térre a karácsonyi vásárra, inni egy kis forralt bort, közösen mézeskalácsot sütni a tesóimmal, apránként megvenni a meglepetéseket a szeretteimnek. Szeretek egy egész napot azzal tölteni, hogy feldíszítsem a házat. Ilyenkor szól valami karácsonyi zene a háttérben és szépen lassan a szürke, borús tájban megjelennek a fények.

APRÓ TETTEK

Miközben csomagolom az ajándékokat, mindig elképzelem a meglepődött és boldog arcokat, melyek akkor jelennek meg, mikor a meglepetések kibontásra kerülnek. Igazából ezért a pillanatért éri meg kitalálni, megtervezni, utánajárni, megvenni, szépen becsomagolni.

Egy másik, számomra fontos szokás, mely már évek óta a decemberhez köthető, az a rászorulók segítése. Minden évben közösen készítünk több cipősdobozt is, melyet szépen becsomagolunk, majd megtöltünk sok-sok finomsággal és apró meglepetésekkel.

KARÁCSONYI ANGYALOK

Persze egész év során fontos a jótékonykodás, hiszen, ha nekünk megadatott, ami másnak esetleg nem, miért ne segíthetnénk. Ugyanakkor úgy gondolom, ilyenkor kiemelten fontos, hogy gondoljunk másokra is, hiszen számunkra ezek csak apró cselekedetek, de másoknak nagyon sokat jelenthetnek. Karácsonykor a szeretteinkkel töltjük az időt, közösen ünneplünk, együtt ebédelünk, megbeszéljük, kivel mi történt az elmúlt időszakban. Viszont vannak olyan emberek, akiknek ez sajnos nem adatik meg. Ugyanakkor a mi önzetlen szeretetünk ezekben a napokban körülvetheti őket, mely pótolni nyilván nem tudja a fent említetteket, mégis sokkal szebbé, különlegesebbé teheti az ő ünnepüket is. Ezért arra kérek titeket, hogy ha megtehetitek, gondoljatok karácsonykor másokra is, akik nagyon várják a mi ajándékainkat. Segítsetek felejthetlenné és varázslatossá tenni nekik idén a decembert! Legyetek ti is valakinek a karácsonyi angyalai!

10 dolog, amit érdemes tudni arról a szakról, ahová jelentkezel

MÁR KIVÁLASZTOTTAD ÁLMAID SZAKJÁT, ESETLEG MÉG MINDIG ÁLMATLAN ÉJSZAKÁKAT ÉS KONSTANS FEJFÁJÁST OKOZ A TOVÁBBTANULÁS KÉRDÉSE? ÍME 10 DOLOG, AMI SEGÍTHET ELIGAZODNI A SZAKVÁLASZTÁS ÚTVESZTŐJÉBEN!

1. Sok esetben nagyon nehéz rátalálni arra a szakra, amely neked lett kitalálva. A hallgatócsalogató elnevezések és az agyonreklámozott képzések olykor közel sem azt takarják, amire a diák számít. Hogy ne az első nap érjen csalódás, látogass el a szak nyílt napjára, ülj be egy nyílt órára, fedezd fel az atmoszférát.

2. Érdemes képben lenni az adott szakra vonatkozó ponthatárral. Egyes szakok szinte elérhetetlenül magas ponthatárt húznak, ezért nem árt, ha tisztában vagy saját képességeiddel és tudásoddal. A felvi.hu oldalán a Pontszámító Kalkulátor hasznos lehet, hogy felmérj, mennyi pontra számíthatsz, ezáltal milyen szakra vannak esélyeid.

3. Fontos, hogy tudd, hogy az általad választott képzés az adott tanévben milyen formában indul (nappali vagy levelező, önköltséges vagy államilag támogatott). Ezt ugyanis az egyetemek előszeretettel változtatják, sőt, sajnos az is előfordulhat, hogy egy adott szakot egyáltalán nem indítanak. Erről szintén a felvi.hu-n tájékozódhatsz.

4. Hasznos lehet utánaézni a diploma utáni munkalehetőségeknek. A felkapott és jó hangzású képzések adta diplomával sokszor meglepően nehéz állást találni, nagy a túlképzés esetleg egyáltalán nincs rá igény. A neten rengeteg ezzel kapcsolatos statisztikát találsz.

5. Beszélj olyan emberekkel, akik az adott szakon végeztek! Ők már túl vannak az egyetemi éveiken, tudnak mesélni az elhelyezkedési lehetőségekről és valószínűleg már ismerik a szakma minden csínját-bínját.

6. Ismerkedj meg felsőbb éves hallgatókkal! Tőlük igazán hiteles infókat kaphatsz, hiszen mindent a saját bőrükön tapasztalnak meg. Tippet is adhatnak, amik hasznodra fognak válni, ha a szak mellett döntesz, valamint jobban fogod érezni magad, ha az idegenek között van egy ismerős arc, akihez bármikor fordulhatsz.

7. Az adott szakra vonatkozó követelményeket jó, ha kívülről fűjod. Keress rá, milyen tantárgyakból kell érettségizned, szükséges-e emelt szintű érettségi, nyelvvizsga, esetleg alkalmassági vizsga a jelentkezéshez.

8. Érdeklődj, milyen szakosodási lehetőségek vannak az alapképzés befejezése után. Ha valamelyik mesterszak felkelti az érdeklődésed, akkor érdemes már a megelőző években nagyobb hangsúlyt fektetni az ahhoz kapcsolódó tantárgyakra.

9. Nézz utána, hogy az adott kar a város melyik részén, melyik épületben tartja az óráit, milyen arrafelé a tömegközlekedés. Ez leegyszerűsítheti a kollégium versus albérlet kérdést, esetleg segíthet abban, hogy a város melyik részén keress lakásokat.

10. A tanév során az előadások és vizsgák mellett rengeteg esemény zajlik: szakestek, bálók, koncertek igyekeznek feldobni a diákok szürke hétköznapjait. Tudd meg, melyik kar hol és hogyan bulizik!

(Bezzeg Hanna)

Továbbtanulnál? Ez a dolgod!

MATE

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

HAGYOMÁNY. TUDÁS. INNOVÁCIÓ.

Először is jó alaposan nézz szét, és találd meg, hová jelentkezni szeretnél. Jó, ha ezt minél előbb megteszed, és az sem árt, ha ellenőrzöd a bemeneti követelményeket, például, hogy milyen érettségire van szükség. Jelentkezz a felsőoktatásba és az érettségikre február 15-éig, tanulj sokat, és tarts be minden határidőt. Ha mindent megfelelően megtervezel, az adminisztráció sima menet lesz és a ponthatárok kihirdetésénél is kevésbé kell izgulnod majd.

ÁÁÁÁLLJ! AZT SEM TUDOM, MI SZERETNÉK Lenni!

Teljesen normális, ha a középiskolai éveid végére fogalmad sincs arról, hogy mi az, amivel később egy életen át szeretnél foglalkozni.

Ebben nyugodtan kérj tanácsot szüleidtől, rokonoktól, az iskolapszichológusodtól, a tanáraidtól, vagy pályaválasztási szakemberektől is. Beszéljess el az ismerőseiddel, akik vonzó területen dolgoznak vagy tanulnak, és járj nyílt napokra vagy felvételi előkészítőkre, akár online is. Az is lehetséges, hogy egy kis szünetet tartasz: menj külföldre dolgozni vagy önkénteskedni, esetleg iratkozz be egy nyelvtanfolyamra, vagy szakképzésre. Így belekóstolhatsz a választott pályába, vagy olyan végzettséget szerzel, amivel nagy eséllyel rajtolhatsz is a munkaerőpiacon.

KELL EZ NEKEM EGYÁLTALÁN?

Neked való az egyetem, ha szeretsz elmélyedni a dolgokban, vagy ha összetett munkát szeretnél végezni és fontos a számodra, hogy akár tudományos szempontból is megértsd azokat a folyamatokat, amelyekkel a munkád során találkozol. Nagyon sok munkakör van, amelyik középfokú végzettséggel is betölthető, sőt, sok cég kifejezetten ilyen alkalmazottat keres, és a saját rendszerében képz majd tovább a kollégáit. Ha úgy döntesz, hogy inkább szakmát tanulsz, később még lesz lehetőséged tovább képezni magad. Ha viszont a jegyeid jók, szeretsz tanulni, vonz az egyetem világa, ragadd meg a lehetőséget! Lehet, hogy egy kis utánajárársra van szükség, de minden megoldható.

(Tóth Enikő)

uni-mate.hu

mateuniversity

Infó, matek, fizika? Ezek az egyetemi szakok neked valók!

ÉRDEKEL A MATEMATIKA, A FIZIKA VAGY AZ INFORMATIKA? SZERETNÉL EGYETEMRE MENNI, ÉS UTÁNA OLYAN PÁLYÁN ELHELYEKEDNI, AMI PERSPEKTÍVÁT ÉS RÁADÁSUL JÓL FIZETETT BIZTOS MEGÉLHETÉST NYÚJT HOSSZÚTÁVON? HA EZEN ÁLLÍTÁSOK IGAZAK RÁD, AKKOR A MÉRNÖKINFORMATIKUS ÉS A VILLAMSMÉRNÖKI SZAK ÉPP NEKED VALÓ!

MÉRNÖKINFORMATIKUS SZAK – AZ INFORMATIKA LEGGYORSABBAN FEJLŐDŐ ÁGAZATA

A mérnökinformatikus szak lényege szárazon: a műszaki informatika, az információs rendszerek és szolgáltatások telepítése, üzemeltetése és fejlesztése, információs infrastrukturális fejlesztése és kivitelezése, adat- és programrendszerek tervezési, létrehozási feladatainak ellátása.

A képzési terület a nevéből adódóan az informatika, tehát ebből a tárgyból szükség lesz érettségire, lehetőleg emelt szintűre, ha erre a szakra szeretnél jelentkezni. Természetesen, ha valamilyen ágazati szakmai érettségid van, amely a tárgyhöz kapcsolódik, az is számít, és az informatika mellett szóba jöhet a felvételi során a matematika és a fizika érettségi is, akár közép-, akár emelt szinten.

Több magyar egyetem is indít mérnökinformatikus képzést – BME, PTE, DUE, Óbudai Egyetem, Debreceni Egyetem –, melyeknek ideje hét félév. A felsorolt intézmények közül a képzés mindenhol indul magyar nyelven, van olyan budapesti egyetem viszont, ahol még angolul is tanulhatnak a hallgatók. A ponthatárok mindenhol viszonylag

alacsonyak, a BME-n a legmagasabb, de általában itt sem megy 400 fölé. Az utóbbi években legalábbis, de meglepetések mindig érhetik az embert. Az alapszak elvégzése után mesterképzés is végezhető, ez újabb négy félévet ölel fel. Érdekesség, hogy a mérnökinformatika a legnagyobb iramban fejlődő része az informatikának.

A mérnökinformatika mellett természetesen vannak az egyetemi informatikaoktatásnak más szakjai is, például a gazdasági informatikus, üzemmérnök-informatikus, programtervező- és fejlesztőinformatikus.

VILLAMSMÉRNÖKI SZAK – MINDENHOL OTT VANNAK!

A mérnökinformatika mellett a villamosmérnöki kar is sok lehetőséget kínál az érdeklődőknek. A levelezőn és nappali munkarendben is elvégezhető képzésre felvételizőknek mindenképp szüksége van egy jól sikerült matematika érettségire. Emellett az informatika, a biológia, a fizika és a kémia sem árthat. A sikeres alapképzéshez fontos, hogy legyen egy B2-es középfokú nyelvvizsgád is.

De mit csinál egy egyetemet végzett villamosmérnök? Elektromos, illetve elektronikus eszközök, berendezések, létesítmények tervezésén, gyártásán, működtetésén dolgozik. A terület

képviselőinek munkája minden emberre hatással van, hiszen eredményeik jelen vannak a háztartásokban, a közlekedésben és még az úrkutatásban is. Lényegében mindenhol, még a zeneiparban is – a legtöbb hangmérnök villamosmérnökként is végzett. Természetesen az alapszak elvégzése után itt is lehetőség van mesterszakra jelentkezni, amelynek időtartama négy félév. A ponthatárok itt sem magasak, azonban észben kell tartani: nem bejutni nehéz, hanem bennmaradni!

(Oláh Szabolcs)

A villamosmérnöki vagy a mérnökinformatikus szakon végeztél? Kamatoztasd a tudásod egy hozzád való helyen, és gyere dolgozni a Protecta Elektronikai Kft.-be! Az innovatív megoldásokat tartalmazó, minőségorientált villamosenergia- ipar számára készült termékek előállítására törekvő cég téged is vár, hogy megalkosd azokat az eszközöket, amik a fogyasztói igényeket maximális mértékben kielégítik. Már gyakornoknak is jelentkezhet, a cég örömmel fogad! Innováció, minőség és megbízhatóság, rugalmasság, terméktámogatás – Protecta.

MISKOLCI
EGYETEM

Viktor Király

NYÍLT NAPOK A
MISKOLCI EGYETEMEN
DEC. 09-10. KEZDÉS 8.30

MANUÁL

Covid oltási igazolvány legyen nálad!

„A KEREKESZÉK NEM VÉGÁLLOMÁS”

ÖT ÉVVEL EZELŐTT ZUHANT LE FÉNYKÉPEZÉS KÖZBEN A 21 ÉVES SZABADY ÁDÁM A WESTEND BEVÁSÁRLÓKÖZPONT TETEJÉRŐL. A TIZENÖT MÉTERES ZUHANÁS UTÁN RIPITYÁRA TÖRTE MAGÁT, MAJD A KÓRHÁZI VIZSGÁLATOK EREDMÉNYEKÉPP JÖTT RÁ: TÖBBÉ NEM FOG TUDNI JÁRNI. AZÓTA VISZONT MEGTANULTA ÉRTÉKELNI AZ ÉLETET, VERSENSZERŰEN ÚSZIK ÉS KÉSZÜL A PARALIMPIÁRA, KÖZBEN PEDIG SZOCIOLÓGIÁT TANUL.

Ádám élete a balesete után teljesen megváltozott. Budakeszire, az Országos Rehabilitációs Intézetbe vitték, ahol egy teljes évet töltött el. Megtanulta kezelni a kerekesszéket, és az egész új helyzetet, amibe került. Közben a tanulást sem hanyagolhatta el, ezért kórházpedagógusok segítségével tanult. Miután letelt az egy év, Ádámnak iskolát kellett váltania, mert az előző gimnázium, ahova járt, nem volt akadálymentes.

Először nem akarta elfogadni az új körülményeket, vissza akarta kapni a régi életét. Meg akarta mutatni a világnak, hogy fel tud állni. Aztán ráébredt, hogy a felállást máshogy kell értelmeznie. „A változás hirtelen jött. Mentem az utcán, sütött a nap, és rájöttem, hogy az élet nem rossz. Hogy azt is lehet értékelni, ha csak süt a nap.”

Lassan megbarátkozott a kerekesszékeivel is, már úgy érzi, hogy lett egy vörös sportverdája ingyen és bérmentve. Lehet vele száguldozni is, csak nehogy a rendőr megbüntesse gyorshajtásért, vagy buli utáni ittas vezetésért.

Az emberek 98%-a kedves és befogadó a mozgássérültekkel, a maradék 2% pedig az ostobákból áll, akik hátrányosan különböztetnek meg valakit csak azért, mert két láb helyett két keréken gurul. Persze vannak, akik először furcsán tekintettek Ádámmra, de egy kis magyarázkodás után a legtöbben megértik a dolgot. „Sokan felkapják a fejüket, ha kiejtem a számon, hogy nyomorék. Az, hogy

nyomi vagyok, az tény. Olyan, mintha azt mondanánk, hogy szemüveges vagyok. Nem hinném, hogy más lennék, maximum egy kicsit sajátosan szemlélek bizonyos dolgokat.”

Ádám a balesete előtt talán kevésbé volt kibékülve magával, mint most: állandóan nézegette magát a tükörben, azt érezte, hogy ő nem néz ki olyan éretnek testileg, mint a többiek. Bevallása szerint ezért is nem jött sokáig eredmény az úszásban, a szervezete nem volt még kész tetemes mennyiségű izomzat felépítéséhez – ugyanis Ádám versenyszerűen úszik.

Először háromévesen került vízközelsébe, majd egyre fejlődve végül versenyezni kezdett. Azonban tizenévesen egy lábműtete után elvesztette motivációját. Jóval később, már a balesete után, egy terápiás foglalkozás keretein belül győzték meg arról, hogy van értelme komolyan foglalkoznia a sporttal.

Kettő század másodpercen múlt, hogy nem jutott ki a vb-re. Ekkor következett be életében egy olyan fordulópont, amikor felretette a kevésbé fontos dolgait, és sokkal erőteljesebben kezdett foglalkozni az edzésekkel. Mindent alárendelt az úszásnak, még érettségét is halasztott, de végül az Eb elmaradt a járvány miatt.

Rövidtávú célja az, hogy a december elején megrendezésre kerülő Paraúszó Bajnokságon minél stabilabb időt őrsson 100 méter háton és 50 méter gyorsan. Hosszútávú célként pedig a 2024-es párizsi olimpiára való kijutást jelölte meg.

Ádám életét a sport mellett a tanulás teszi ki – egyetemen szociológia szakra jár. „Sokan magukat szegregálják, ha kerekesszékre kerülnek. Ezért lett célom az emberek nagyobb befogadási hajlandóságra való ösztönzése és a mozgássérültek felé való nyitásra biztatás. Szegény Balázs Fecó slágerének a szavaival élve tehát célom, hogy a kőfalak leomoljanak.”

„Minden pofon, amit az ember kap az élettől, az tanít valamire. Nem szeretnék itt nagy motivációs előadást tartani, de a legfontosabb az, hogy mindig legyen bátorságunk küzdeni. Vegyük észre az élet nyújtotta esélyeket.” Szabady Ádám tizenöt méter zuhanás után ripityára törte magát, és ahelyett, hogy elengedte volna magát, feladta volna, ha nem is rögtön, de egy idő után felállt, mert ráeszmélt, hogy a kerekesszék nem végállomás.

(Tóth Katinka)

EGY FILMTŐL A VILÁGBAJNOKSÁGIG

TALÁN VOLTÁL MÁR ÚGY, HOGY EGY FILM HATÁSÁRA EL SZERETTÉL VOLNA KEZDENI VALAMIT. EZEK A FELLÁNGOLÁSOK ÁLTALÁBAN RÖVID IDEIG TARTANAK. WEHOVSZKY KÍRA ESETÉBEN EZ MÁSKÉPPEN ALAKULT. ÖT ÉVVEL EZELŐTT UGYANIS AZ ÉHEZŐK VIADALA FILM VOLT AZ A BIZONYOS LÖKÉS, AMI MEGADTA A KELLŐ LENDÜLETET NEKI AZ ÍJÁSZAT ELKEZDÉSÉHEZ.

A KEZDETEK

A tizenhét éves Wehovszky Kira Tícia 2016-ban kezdett el íjászodni. Már korábban is érdekelte ez a sport, ám az igazi elhatározást *Az éhezők viadala* című film adta neki. Kírát szülei a kezdetektől támogatták, és a mai napig mellette állnak.

„Apukámnak nagyon tetszett az ötlet, hogy íjászodni szeretnék, ő a legnagyobb támogatóm ebben.” Nagypapája vadász volt, így mondhatni, a vérében van, nem is csoda, hogy idővel egyre nagyobb eredményeket kezdett elérni. A sport szeretetéhez hozzájárult az íjászatot körülvevő szellemiség, az íjászok sportszerűsége és barátságos közege. „Az volt a legszimpatikusabb mikor elkezdtem, hogy mindenki nagyon kedves volt.”

„NEM VAGYOK OLYAN IZGULÓS TÍPUS”

Az íjászathoz türelem kell, összeszedettség és nyugalom. Kira viszonylag nyugodtan áll a versenyekhez, az első lövések után elmúlik a drukkjá. Hagyományörző íjat használ, melynél az ember sokkal jobban magára van utalva. „A tradicionális íj nekem AZ íj.”

Első versenyén 2017-ben vett részt Szekszárdon, Sötétvölgyben az Alisca Nyilai Íjász Egyesület szervezésével. Kira szekszárdiként azóta is az egyesület tagja. Egy év elteltével már több országos szintű megmérettetésen is részt vett, legelőször a Suli Íjász Bajnokságon, ahol 4. helyezést ért el.

„Izgalmas volt, mikor elkezdtem többet lőni az embereknél.” Az évek alatti tapasztalat gyarapodásával a versenyek izgalma átalakult. „Nem vagyok legyőzhetetlen, akadnak nálam jobbak, de kevésbé izgulok, mert nagyjából tudom, hol tudok lenni, ha beleadom magam.”

FELKÉSZÜLÉSTŐL A VILÁGBAJNOKSÁGIG

2021-ben Magyarországon került megrendezésre a 3D-s Íjász Világbajnokság. Ez a verseny egészen rendhagyó módon alakult Sötétvölgyben. A 2020-ban elhalasztott világbajnokságot az idei Európa-bajnoksággal együtt rendezték meg.

Kira edzője főként apukája, ám az egy éven át tartó felkészülés során többen is a segítségére voltak. Az alapoktól kezdtek mindent, és újra felépítették a lövésciklust. Fokozatosan haladtak, ám a COVID-19 járvány közbeszólt, nem tarthattak edzéseket. Ennek ellenére jól fel tudták építeni a technikát.

A világbajnokság három versenynapból állt, minden nap új pályán kellett teljesítenie a versenyzőknek. Kira elmondása szerint ezek viszonylag nehezek voltak, nem a szokványos módon lettek felépítve az elemek, és a távolságok is nagyobbak voltak.

„Már egy éve készültem rá, és úgy indultam el, hogy mindenképp meg akarom nyerni” – ez az elszántság és lendület vitte őt a dobogó legfelső fokára a harmadik nap végére.

Idén megszerezte a Történelmi Íjász Országos Bajnokság első helyét is. „A történelmi versenyeket azért szeretem, mert nagyon jó hangulat szokott lenni.”

SOSINCS MEGÁLLÁS!

Bár 2021 számos sikert hozott Kírának, a jövő év sem tartogat kevesebb izgalmat. 2022 elején megrendezésre kerülnek a Teremíjász Országos Bajnokságok, valamint ebben az évben szintén Magyarországon bonyolítanak le egy nemzetközi versenyt, a Történelmi Íjász Világbajnokságot. Kira célja ugyanolyan jól szerepelni, és elhozni az aranyérmet. Ezen kívül az Országos Bajnokságokon is szeretne részt venni. Ennek érdekében

hamarosan megkezdi a felkészülést, hogy a legjobb formáját nyújthassa. Hosszabbtávú célja a mesteríjász cím megszerzése.

(Vörös Rebeka F.)

SMASHED

PROGRAM AZ ALKOHOLFogyasztás ELLEN

Pais Mónika

A FELMÉRÉSEK ALAPJÁN A FIATALOKNAK KÖZEL 80 SZÁZALÉKA MÁR 15 ÉVES KORÁBAN ELKEZD ALKOHOLT Fogyasztani. Ez később függőséggé alakulhat, magával hozva olyan káros hatásokat, amik tönkretelhetik őket testileg és lelkileg is egyaránt. Ez azonban nem mindig szándékosan marad kezeletlen, sokszor például egyszerűen nem mernek beszélni problémáikról. Erre szolgál megoldásként egy újonnan debütált program, a SMASHED, mely arra ösztönzi a diákokat, hogy legyenek nyitottabbak a témával kapcsolatban, párhuzamosan segítve azt, hogy ki is tudjanak szabadulni az alkohol fogságából. Pais Mónikával, a programot elindító Diageo vezérigazgatójával beszélgettünk.

MIT KELL TUDNI ERRŐL A PROGRAMRÓL?

Ez egy középiskolásoknak szóló online edukációs program, amit világszinten egyébként már 2005 óta támogatunk. A cégünk elkötelezett abban, hogy az iskolásokkal megismertessük a fiatalkori alkoholfogyasztás veszélyeit, elhívjuk a figyelmet a felelősségteljes magatartásra, illetve arra, hogy ez a döntés az ő kezükben van. Szerintem ez a program pont ezért egy nagyon jól sikerült megoldás, hiszen teljesen az ő világukban mutat be olyan jeleneteket, amelyek bármelyik tinédzser életében előfordulhatnak. Az ő általuk használt eszközökön – mint például a telefonon – keresztül próbálja őket bevonni egy olyan „színesekkel” eljátszott helyzetbe, amikbe ők is beleszőpöhetnek saját életükben.

HOGYAN KELL ELKÉPZELNI A PROGRAM FELÉPÍTÉSÉT? EZ EGY ONLINE FELÜLET?

Az oldal elérhetősége a smashedonline.hu, ezt úgy tervezték, hogy a történetet egy izgalmas és új módon mesélje el. Filmszerű tartalmaival nagyon dinamikus, majdnem olyan, mint egy utazás, ami egy életszerű, valós helyzetbe viszi be a tanulókat. Az egyik szereplő például a szobájában felemeli a mobiltelefonját, és ezzel párhuzamosan mi is látjuk rögtön a képernyőn, mintha hívna minket valaki. Felvesszük, és így olyan mintha velünk kezdene el beszélgetni. Utána különböző válaszlehetőségek vannak, amelyekből valamelyiket kiválasztjuk, és ez így folytatódik tovább. Tehát nagyon interaktív módon és abszolút a fiatalok világában dolgozza fel a történetet. Ezáltal

nem csak szórakoztató, de mi is úgy érezzük, hogy bele tudjuk őket vonni ebbe a beszélgetésbe. A program egyébként elérhető laptalon és okostelefonon is.

MIÉRT FONTOS MAGYARORSZÁGON BESZÉLNI A FIATALKORI ALKOHOLFOGYASZTÁSRÓL?

Sajnos az a tapasztalatunk, hogy Magyarországon nagyon rossz a helyzet a fiatalok alkoholfogyasztása terén. Végeztünk egy online felmérést, ami azt az eredményt mutatta, hogy a 14 és 18 év közötti középiskolás korú fiataloknak 80%-a már 15 évesen, vagy annál korábban fogyasztott először alkoholt, minden harmadik pedig rendszeresen fogyaszt. Mi azt valljuk, hogy a fiatalok számára általában nem szabadna alkoholt fogyasztani, mert az rendkívül károsan hat a szervezetükre. Emiatt nagyon fontos lenne felhívni a figyelmet ezekre a káros hatásokra, ehhez készült ez a program, ami tényleg őket szólítja meg a saját helyzetükön és az esetleges problémáikon keresztül.

MILYEN TAPASZTALATOK VANNAK, MILYEN VISSZAJELZÉSEK ÉRKEZTEK A PROGRAMMAL KAPCSOLATBAN?

A fiatalok körében nagyon pozitívak a tapasztalataink. Voltunk egy sajtótájékoztatón néhány hete az egyik középiskolában – együttműködve az ORFK-Országos Balesetmegelőzési Bizottsággal –, ahol már bemutatták a diákoknak a SMASHED-et, illetve beszélgettünk velük a kezdeményezésről, a tartalmáról, magáról a felületről, annak a technikai megoldásairól. Mindenki nagyon pozitívan állt hozzá. Rendkívül nyitottak voltak, rengeteg olyan kérdést átbeszeltünk utána az iskolapszichológussal és a rendőrség képviselőivel, amik a programban is felmerültek. Végso soron le lehet vonni, hogy vannak olyan pillanatok, amikor a diák

elkezd gondolkozni, hogy ő mit csinálna másképp. Tehát a döntés az ő kezében van, és ez magabiztosságot ad neki. Akik ezt a filmet és a programot megnézték, már úgy érezték, hogy egy fokkal jobb helyzetből fognak indulni, ha egy hasonló helyzetben találják magukat a későbbiekben.

ALAPVETŐEN MENNYIRE VOLTAK TISZTÁBAN A GYEREKEK AZOKKAL A TÉMÁKKAL, AMIKET ÉRINT A PROGRAM?

Tisztában voltak azzal, hogy vannak ilyen problémák, de megoldások sokkal kevésbé voltak elérhetőek számukra, mert ehhez kell a nyitottság és a magabiztosság. A Smashed Online program arra bátorítja a fiatalokat, hogy ezekről a problémákról igenis szabad és kell is beszélni. Ehhez pedig fontos a kommunikáció, és az is, hogy merjenek akár ők, a saját környezetükben hasonló helyzetekben közbelépni, vagy a társaiknak segítséget adni, nem pedig elfordulni. Ez volt számukra az, ami egy „plusz erőt” adott, és ebben látták a program erejét. Remélem, hogy ezáltal sokkal többen fognak így eljárni a jövőben.

NEMRÉG INDÍTOTTATOK IS EGY VERSENYT.

Igen, témája pedig a fiatalok alkoholfogyasztásával kapcsolatos veszélyek. Három kategóriában lehet pályázni: videó, plakát vagy újságcikk. Mind a három kategóriában várjuk a pályaműveket, és reméljük, hogy fel tudjuk hívni ezekre a problémákra a figyelmet, elsősorban a program során tanultakra támaszkodva. A díjakat szakmai zsűri fogja kiosztani, és mind a három kategóriában külön díjakat is nyerhetnek a pályázó osztályok. A versenyre január végéig lehet pályázni, az ezzel kapcsolatos információk a Momentán Társulat honlapján (<https://momentantarsulat.hu/oldal/smashed-palyazat-2021>) elérhetőek.

(Hegyi Vivi, Németh Fruzszi)

Út egy ÖKO-sabb élet felé

EGÉSZSÉGÜNK, KÖRNYEZETÜNK MINDENNAPOS TÉMA. ÚJONNAN INDULÓ ROVATUNKBAN A TANÉV VÉGÉIG MOST MI IS AZT VIZSGÁLJUK, HOGYAN IS KAPCSOLÓDIK JÓLÉTÜNK ÉS JÓLLÉTÜNK, EGÉSZSÉGÜNK A KÖRNYEZETÜNK ÁLLAPOTÁHOZ, MIT TEHETÜNK MAGUNKÉRT, JOBB KÖZÉRZETÜNKÉRT, JOBB EREDMÉNYEINKÉRT, HOSSZABB ÉS EGÉSZSÉGESEBB ÉLETÜNKÉRT. SZÓ LESZ AZ „ELEKTROSZMOG” HATÁSÁRÓL A KÜTYÜKKEL TELEZSÚFOLT ÉLETÜNKRE, ÉS A KÖRNYEZETÜNK PSZICHÉS ÉS ÉLETTANI MEGTERHELŐ HATÁSÁIRA. IGYEKSZÜNK A MANAPSÁG A MÉDIÁBAN IS KERINGŐ FÉL- ÉS ÁLTUDOMÁNYOS ELMÉLETEKRŐL LERÁNTANI A LEPLET, BEMUTATNI, MI A VALÓS KOCKÁZAT ÉS MI NEM AZ.

MIÉRT FONTOS „ÖKOSODNUNK” EZEKBE A TÉMÁKBAN?

Tisztában kell lennünk, mi történik körülöttünk, milyen hatással vagyunk a környezetünkre, mert az visszahat ránk. „Sokan vagyunk, sokat fogyasztunk, és ezt túl későn vettük észre. Mindennek a bolygóra gyakorolt hatása épp ezen a két módon okoz kárt: ha az ember többet fogyaszt, vagy ha több ember él a Földön.” – mondta dr. Hetesi Zsolt fizikus, a Nemzeti Közszerológiai Egyetem oktatója. A világ fejlettebb része által **elfogyasztott áruk okozta negatív környezeti hatások** pedig a világon mindenütt érezhetőek – az erőforrás-kitermelés, az előállítás, a feldolgozás és a szállítás a világ más régióira is kifejti hatását.

Étkezési és ivási szokásaink szintén jelentős terhet rónak a környezetre. Európában egy lakos átlagban naponta 125 liter ivóvizet fogyaszt közvetlenül a háztartásában, vízlábnyoma azonban a közvetett fogyasztás miatt elérheti a napi 5000 litert, mondja Kóta Gábor klímakutató. Ezeket részben közvetlenül, az üzletekbe való utazással, a tárolással, a főzéssel és a hulladéktermeléssel okozzuk. Ami még ennél is fontosabb, léteznek közvetett, az élelmiszerek termeléséhez, feldolgozásához és szállításához köthető hatások is.

Egyre nagyobb számban vásárolunk olyan **elektromos és elektronikai árucikkeket**, mint a tévék, számítógépek, laptopok, mobiltelefonok és konyhai eszközök, sőt, ezeket gyakrabban is cseréljük le. A háztartási **villamosenergia-fogyasztás** folyamatosan növekvőben van. Otthonaink energiahatékonyabbá válnak, ugyanakkor nagyobb otthonokat építünk kevesebb ember számára, így a helyiségek fűtésére használt energia mennyisége csak lassan csökken. Minden európai polgár évente átlagosan 445 kg **háztartási hulladékot** dob el. Az **autók és repülőgépek forgalma** továbbra is növekszik, ami az energiafogyasztásnak, valamint az **üvegházhatást okozó gázok** kibocsátásának a fokozódásával jár együtt. A fokozott forgalom a **légszennyezés** egyik jelentős oka, emellett felelős a városok zajproblémáiért is, ami nem csak nekünk emberekre nézve káros, hanem élővilágunkra is.

A **zajszenyezés** következtében egyre halkabb és monotonabb lett a madarak éneke az elmúlt 25 évben Európában és Észak-Amerikában –állapította meg egy nemzetközi kutatócsoport. Ennek oka, hogy a madarak faji sokszínűsége is fokozatosan visszaesett, az egyes madárpopulációk mérete csökkent a városok

terjeszkedésével. **Világviszonylatban, a becslések szerint az elmúlt három évszázad alatt 70–80 emlős- és 130–140 madárfaj pusztult ki végérvényesen.** Ez a veszteség nemcsak a madárvilág számára fájdalmas, hanem az emberek számára is. **A természet zajai ugyanis fontosak az egészség és a jóllét szempontjából is – hangsúlyozzák a kutatók.**

AZ ÖT LEGMEGHATÁROZÓBB ZAJFORRÁS:

- a közúti közlekedés,
- a légi közlekedés,
- a vasúti közlekedés,
- az ipari eredetű zajok,
- a szabadidős tevékenységből származó zajok,
- közlekedési-, ipari- és mezőgazdasági zajok, valamint rezgések.

Hosszú időn át fennálló vagy ismétlődő zajok **hatással vannak az ember pszichés, vegetatív és hallószervi működésére. Rontja az alvás minőségét és idejét, ezen keresztül megváltoztatja a szervezet napi ritmusát, mely végül az idegrendszer túlterheléséhez vezethet: fokozódik a fáradékonyság, megnő a reakcióidő, ingerlékenyebbek leszünk.**

A zajok okozta egészségromlásán túl a városi élet összefüggésbe hozható az allergiával. Ezt támasztja alá egy 2021-es finn tanulmány, ahol a kutatók 118 tinédzser bőréről gyűjtöttek mintákat, és elemezték a bennük található baktériumokat. Úgy találták, hogy a vidéken – mezőgazdasági terület vagy erdő közelében – élő fiatalok bőrén a baktériumok változatosabb összetételben voltak jelen, ugyanakkor ők voltak azok, akik kisebb érzékenységet mutattak az allergénekkal szemben.

A városok terjeszkedése nem csupán az emberi szervezetre gyakorolt negatív hatásokért, hanem fokozott energiafogyasztást és erőforrás-felhasználást, forgalmat és földhasználatot okoz. Ez utóbbi pedig akár egyes állatfajok, növényfajok eltűnését eredményezhetik. Persze ebben jelentős szerepet játszik a mezőgazdaság is, ami étkezési szokásainkkal függ szorosan össze.

„A táplálkozási szokásainkat át kellene ahhoz alakítani, hogy a mezőgazdaság

környezetterhelése csökkenjen. A mai szinthez képest kevesebb hús fogyasztásával jelentősen vissza lehetne fogni például a mezőgazdaság terület-, illetve vízigényét. Már heti egy húsmentes nap is nagy lépés lenne ezen az úton” – mondja Kajner Péter, a WWF Magyarország civil természetvédelmi szervezet munkatársa.

AZ ÉLŐ ÉS ÉLETTELEN TERMÉSZET VÉDELME UGYANOLYAN FONTOS!

Ha a természet szót meghalljuk, többnyire vonuló madarak, nyíló virágok, vadregényes erdők, végtelen pusztaságok képe jelenik meg a szemünk előtt, vagyis csupa élő szervezet, életközösség. Ugyanakkor az élő szervezetek élettelen környezete, a talaj, a kőzet, a víz éppúgy része a természetnek, mint a növények és az állatok. Emellett az élettelen természet nem csak mint élőhely funkcionál, hanem egyes elemei önmagukban is tudományos, kulturális, esztétikai, oktatási értéket képviselhetnek.

Az 1950-es évektől kezdődően, számos olyan helyszín került fel természetvédelmi területeink listájára, amelyek védetté nyilvánítása az ott található, különleges földtani vagy felszínalaktani képződmények kiemelt oltalmát szolgálta. Ilyenek például – hogy csak a legismertebbeket említsük – az ipolytarnóci ősmaradvány-lelőhely, a vértesszőlősi előember-telep, az úrkúti őskarszt sziklaformái, a tatai Kálvária-domb mészkő-rétegei, a szomolyai kaptárkövek a Bükkalján, vagy a celdömölki Ság-hegy bazaltvulkáni kürtője.

Nekünk, fiataloknak is lényeges terület a természetbeni rekreáció. Ezért a védett természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata témakörben elsősorban Magyarország természeti értékeire, erőforrásaira, természetvédelmi területeire, védett állataira, növényeire fogunk koncentrálni, és be fogjuk csempészni a túrakultúrát, kirándulási „etikettet”, a természeti környezettel való emberséges bánásmódot is.

A következő hónapokban abban segítünk majd nektek, hogy mindezeket a káros hatásokat hogyan tudjátok ellensúlyozni a mindennapjaitokban, hogy harmóniában magatokkal és a környezetetekkel. Új év, új élet, ahogy a mondás tartja.

(Bihari Bernadett Luca)

NAGY DIÁK

2.

KLÍMATESZT

NYERD MEG AZ ÁLOMUTAZÁST,
AZ ELEKTROMOS ROBOGÓT VAGY A SZUPER BRINGÁT!

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

médiahálózat
due
a diákújságíró egyesület

A Magas-Tátra ékköve Zakopane

ZAKOPANE NEVE ISMERŐSEN CSENGHET SOKAK SZÁMÁRA, HISZEN A LENGYEL VÁROS KÖZKEDVELT KIRÁNDULÓHELY AZ ÉV SZINTE BÁRMELYIK RÉSZÉBEN. NYÁRON A HEGYEK ÉS A HÜVÖSEBB IDŐJÁRÁS MIATT A TÚRÁZÓK EGYIK KEDVENC ÚTICÉLJA, TÉLEN PEDIG ÁTVÁLTOZIK IGAZI SÍPARADICSOMMÁ, VALAMINT AZ ADVENTI VÁSÁRBA IS MEGALAPOZHATJUK A KARÁCSONYI HANGULATOT.

A város legnevezetesebb pontja a Gubalówka, ami a várostól északnyugatra fekvő hegy. Ide siklóvasúttal juthatunk fel, ami a piac végéből indul, és egyből a hegy lényegi részénél tesz le, így még gyalogolni sem kell. Fent egy igazi vásárba érkezünk, ahol szinte bármit, amit el lehet képzelni, azt megvásárolhatunk. Én négy éve, 2017-ben látogattam el ide, és a jelenleg használatos pénztárcám is innen van, szóval nekem már ezért megérte. Érdeemes a bazárban és a környéken sétálgatni, mivel nemcsak a gyönyörű kilátást élvezhetjük, hanem így magunkba is szívhatjuk a már szinte ritkaságnak számító tiszta, hegyi levegőt. A séta után pedig beülhetünk egy étterembe vagy kifőzdébe, ahol egy forró tea mellett felmelegedhetünk a hideg időben. Nyáron a hely pedig alkalmas bobozásra, valamint kifejezetten sok túraútvonal közül is választhatunk. Ha egyszer nem volt elég a siklózásból, akkor pedig kipróbálhatjuk a Kasprowy Wierch lanovkát, ami egy kabinos felvonó, azaz kötélvasút. Ez a Kasprowy-csúcsra visz fel bennünket, ahol az 1959 méter magasság adta látványban gyönyörködhetünk, valamint itt található Lengyelország legmagasabban fekvő étterme.

A belváros kihagyhatatlan látnivalója a Krupówki utca, ami a település sétálóutcája.

Itt számtalan üzletet találunk, valamint télen rengeteg áruval is találkozhatunk, akik különféle, leginkább autentikus lengyel portékáikat árulják.

Ezeket kívül még érdemes ellátogatni a Tátrai Múzeumba, ami egy természettudományi múzeum, valamint két templomba, a Szent Kelemen fatemplomba és a Keresztelő Szent János templomba, ami az előbb említett Krupówki utcában található.

ADVENT

Ugyan a város és a hegyek nyáron is igen különlegesek, véleményem szerint a legjobban az adventi időszakban éri meg ellátogatni Zakopanéba. Ilyenkor a belváros és a sétáló utca az esti órákban fényárban úszik, ha pedig még a hó is esik, úgy érezhetjük, mintha egy kis karácsonyi álomban lennénk. A Gubalówka is ilyenkor a legszebb, valamint a kirándulás és a városnézés mellett télen van lehetőségünk a közeli hegyekben síelni is. Ez az elmúlt időben elég divatos turistacélpont lett, ezért rengeteg sípályát és felvonót tudunk igénybe venni. Ugyan, amikor mi jártunk

a Gubalówkán, akkor abban az évben viszonylag kevés hó esett, ennek ellenére a folyamatos hóagyúzásnak köszönhetően a hegy nagy részét hótakaró borította. Emellett innen indul az egyik legszebb sípálya, ahol egyenesen a városba érkezhetünk meg. Az előbb említett síelés és városnézés mellett pedig közkedvel program lehet a lovasszános, amikor a város környéki ösvényeken haladhatunk végig, miközben a lovak patkóit hallgathatjuk, ahogyan a hóban lépkednek. Összességében szerintem egyszer mindenkinek érdemes ellátogatni Zakopanéba, mivel karácsonykor egy igazán különleges élményben lehet részünk.

(Lendvai Martin)

REMEK ELKÉPZELÉS, NEHÉZ KIVITELEZÉS

„MÉG MINDIG KEVESEN VAGYUNK, AKIK DÖRÖMBÖLNÉNEK A VÁLOGATOTT KAPUJÁBAN, REMÉLEM, HOGY EZ A JÖVŐBEN MEGVÁLTOZIK. TÖBB TEHETSÉGRE, FIATALOKRA VAN SZÜKSÉGÜNK, AKIK MÁR RÓLAM RÁNCIGÁLJÁK LE A MEZT” – NYILATKOZTA SZALAI ÁDÁM, A MAGYAR LABDARÚGÓ-VÁLOGATOTT CSAPATKAPITÁNYA, A LENGYELORSZÁG ELLEN ARATOTT 2-1-ES GYŐZELMET KÖVETŐEN. A CENTERNEK IGAZA VAN: BÁR EGYRE TÖBB AZOKNAK A MAGYAR TEHETSÉGEKNEK A SZÁMA, AKIK AZ EURÓPAI ELIT ÉS ANNAK KÖRNYÉKÉN PALLÉROZÓDNAK, MÉG NINCSENEK ELEGEN. UTÁNAJÁRTUNK A KOROSZTÁLYOS VÁLOGATOTTAK TELJESÍTMÉNYEINEK, VALAMINT A MAGYAR UTÁNPÓTLÁS-RENDSZERNEK, HOGY TISZTÁZZUK AZ EZT ÖVEZŐ KÉPET.

KOROSZTÁLYOS VÁLOGATOTTAK

Ha a hazai utánpótlás-válogatottakra gondolunk, akkor egyértelműen a 2009-es U20-as világbajnokság volt a legmaradandóbb magyar szempontból: harmadikak lettünk Egyiptomban. Az akkori csapat magja hiába futott be sikeres, esetleg kevésbé sikeres külföldi pályafutást, többen pedig az NB I-ben váltak meghatározó játékosokká, nem valósult meg egy hosszútávú építkezés az A-válogatottnál erre a generációra.

2017-ig kellett várunk egy újabb nagy dobásra, akkor az U17-es nemzeti tizenegyünk az Európa-bajnokságon csoportja élén végzett. 2019-ben újfent remek évet tudhatott magáénak ez a korosztály; a májusi U17-es Eb-n – megint elsőként továbbjutva a csoportból – egészen a negyeddöntőig meneteltek, ott a spanyolok ütötték ki őket. Az októberi vb-n sajnos már nem sikerült ezt megismételni, a csoportkör volt a végállomás.

Nagy érdeklődés övezte a 2021-es U21-es Európa-bajnokságot, mivel a magyar válogatott rendezőként ott volt a csoportkörben – és végül simán kiesett. Ezt a korosztályos válogatottat megannyi kritika érte, ahogyan a szövetségi edzőt, Gera Zoltánt is.

A felnőttválogatott esetében is evidens, hogy nem vagyunk egy súlycsoportban a legnagyobb futballnemzetekkel. Ez a '90-es évektől kezdve hatványozottan így van – az utánpótlásban csakugyan.

Bár minden generációnak megvoltak a maga tehetségei, nem akadt olyan, amely át tudott volna ívelni egy fényes korszakot a meggyiros mezben a felnőtteknél. Vajon az új rendszer segíthet ebben, valamint abban, hogy újfent legyen versenyképes u-válogatottunk?

ÚJ KÉPZÉSI RENDSZER

2021 nyarán a Magyar Labdarúgó Szövetség elindította az új képzési rendszerét nemzetközi mintára alapozva. Ennek lényege: „a gyermekek, játékosok az ország bármely területéről megtalálhassák útjukat az óvodától az iskolán át, akár a legkisebb sportegyesületből indulva az akadémiai szintig” – fogalmaz a MLSZ. A rendszert egy piramisban foglalta össze a szövetség, amelynek legalján az amatőr sportszervezetek találhatóak. Megyéenként három-négy Körzetközpont szolgál továbblépésként a több mint 1400 amatőr csapat tehetségeinek. Harmadik szekcióként jön a 28 Tehetségközpont, innen kerülnek feljebb a legnagyobb ígéretet a piramis tetejére, méghozzá a Kiemelt Akadémiákba. Itt már a profi labdarúgásra hivatottak felkészíteni a reménységeket.

Az MLSZ 2020-ban kinevezett sportigazgatója, Barczi Róbert elmondta, milyen felfogást várnak el minden egyesülettől annak érdekében, hogy az új utánpótlás-rendszer eredményes lehessen. Ez pedig nem más, mint a valódi játék, a valódi futball. „Nem

tudjuk elfogadni, ha egy csapat bekkal és csak rugdossa előre a labdát, mert az nem fejleszti a gyerekeket” – tette hozzá Barczi.

Ugyanakkor kevés esély van arra, hogy ez az elv megvalósuljon (magától értetődő, teljesen soha nem fog), főként a vidéki utánpótlás-gárdáknál. Igaz, feltétlenül enyhítő körülmény, ha négy-öt faluból sikerül csak összegyűjteni tizenegy fiatalot, akik ráadásul rendszeresen több korosztályban játszanak egyszerre.

Azonban addig, amíg a Bozsik-program (utánpótlástorna U6 és U13 közötti lányok, illetve fiúk részére) meccsein is rendszeresen hallunk az edzőktől olyan bekiabálásokat, mint az „ess el” vagy a „állj vissza védekezni”, valóban nem lesz változás; hiába a jól hangzó kijelentések. Arról nem is beszélve, hogy az óvodai korosztály versenyein ugyancsak hallani hasonló megjegyzéseket. Ebben a korban és szinten a leglényegesebb a játék megszerettetése a gyerekekkel, nem az, hogy taktikai utasításokat hajtsanak végre. Nem lenne szabad, hogy bármi más háttérbe szorítsa a játék élvezetét.

Az idősebb korosztályoknál e tekintetben pedig csak romlik a helyzet. „A szövetség elképzelése remek, de rendkívül nehéz lesz kivitelezni” – utalt a magyar korosztályos labdarúgás egyik fő problémájára Véber György, az Újpest U19-es alakulatának trénera. Tehát a mentalitás változása az amatőr korosztályos klubok esetében égetően szükséges.

TAO-TÁMOGATÁSOK

Sok tévhit kering a TAO-támogatások körül, illetve megannyi kritika éri azt, miszerint nem minden esetben arra a célra fordítódik a pénz, amire kellene. Holott alapvetően a TAO-támogatások az amatőr- és utánpótlás-futball felzárkóztatására vannak. Illusztrálásképpen, a 2011-12-es és a 2020-21-es

idény közt a támogatások 81%-a amatőr, míg 19%-a profi sportszervezethez került.

Alapvetően az egyesületek túlnyomó többsége, pontosan 57%-a tárgyi eszközökre kapott összeget, ez alatt értendő a sporteszközök beszerzése, pályák, öltözők felújítása. A másik nagy csoportot az utánpótlás-nevelés képezi: a program már több mint 1500 korosztályos egyesület segítségére volt indulása óta, és a kezdetektől a szakemberekhez kapcsolódó költségek vannak túlsúlyban – több mint 50%.

„Vitázhatunk a TAO sikerességéről, de az EU szabályai szerint nem mehet tovább sokáig a jelenlegi finanszírozási rendszer, izgatottan várjuk, hogyan lehet csiszolni rajta, piaci alapúvá tenni” – magyarázza a Testnevelési Egyetem egyik hallgatója. „A jövő kihívása lehet, hogy ebben a politikai kultúrában hol lehet az aranyközéput, hogyan tudja a sportirányítás segíteni, de közben teljesítményre ösztönözni a klubokat, szövetségeket.”

Összegezve: a TAO-támogatások megfelelő célú hasznosítása, a támogatás rendszerének EU-elvárásokhoz igazítása, teljesítményösztönzők alkalmazása, illetve a lelkes, képzett, fiatal szakvezetők szintű szükségességek lesznek ahhoz, hogy valamelyest megpróbáljon felzárkózni a magyar utánpótlás-képzés.

(Bozsik Tamás, forrás: NSO, MLSZ, m4)

„AZ ÍRÁST ELSŐSORBAN ÖNMAGÁÉRT MUSZÁJ CSINÁLNI”

INTERJÚ EGY NEM MINDENNAPI KÖLTŐVEL

AKI SZOKOTT KORTÁRS IRODALMAT OLVASNI, VAGY NYITOTT AZ ÚJ KÖLTÉSZETI STÍLUSOKRA, AZ BIZTOSAN TALÁLKOZOTT MÁR SIMON MÁRTON NEVÉVEL. KÖLTŐ, MŰFORDÍTÓ, A SLAM POETRY KIEMELKEDŐ ALAKJA, TÖBB IRODALMI DÍJAT NYERT ALKOTÓ. AUGUSZTUSBAN MEGJELENT ÚJ VERSES KÖTETE AZ *ÉJSZAKA A KONYHÁBAN VELED AKARTAM BESZÉLNI*, EZZEL EZ LETT A NEGYEDIK A POLCON A DALOK A MAGASFÖLDSZINTRŐL, A POLAROIDOK ÉS A RÓKÁK ESKÜVŐJE VERSESKÖTETEI MELLETT. EZEN FELÜL IDÉN JELENT MEG A 99 MAGYAR VERS VERSVÁLOGATÁSA IS A HELIKON KIADÓNÁL, VALAMINT MŰLT HÓNAPBAN A VATES RUHÁZATI MÁRKÁVAL KÖZÖSEN KÉSZÜLT EL ÚJ KOLLABORÁCIÓJUK. AZ UTÓBBI IDŐKBEN NAGYON AKTÍV, SZAKMÁN BELÜL ÉS KÍVÜL EGYARÁNT. VAJON HOGYAN VÉLEKEDIK A KÖLTÉSZETRŐL? MI AZ A HATÁR, AMIT TARTANIA KELL EGY ALKOTÓNAK A MŰVÉSZ ÉS A MAGÁN EMBER KÖZÖTT? TÖBBEK KÖZÖTT ERRŐL KÉRDEZTÜK SIMON MÁRTONT, DE ÚJ VERSESKÖTETÉRŐL ÉS A VATES KOLLEKCIÓRÓL IS SZÓ ESETT.

MÁR FIATALON ELKEZDETT FOGLALKOZNI AZ ÍRÁSSAL, A HÚSZAS ÉVEI KÖZEPÉN JELENT MEG A LEGELSŐ KÖNYVE, A *DALOK A MAGASFÖLDSZINTRŐL* CÍMMEL. AKKOR KEZDŐ FEJJELE, GONDOLKODÁSSAL MILYEN CÉLT ADOTT A VERSEINEK? MIBEN VÁLTOZOTT EZ MEG MANAPSÁG?

Sok minden változott azóta, ez tény, de a lényeg azért ugyanaz maradt, mivel az írást elsősorban önmagáért muszáj csinálni, és ez azóta is így van. Szóval annak idején is azért írtam, mert úgy voltam vele, hogy verset kell írnom. És ez pontosan így van ma is.

KORÁBBAN EMLÍTETTE, HOGY ÖN SZERINT A KÖLTŐK AZ UNIVERZUM TITKOS KIRÁLYAI, MERT VERSEKSEL BÁRMIT EL LEHET ÉRNI. MIT GONDOL, MI A SZEREPE, A FELADATA A MAI KÖLTŐKNEK A VILÁGUNKBAN?

Erre kizárólag azt tudom mondani, hogy ahány költő, annyi szerep és még sokszor annyi különböző feladat. Lehet persze kisebb-nagyobb általános igazságokat

megfogalmazni ennek kapcsán, de az egyetlen dolog, ami biztos, hogy a költőnek írnia kell, ez a szerepe és a feladata. Minden más egyéni döntés kérdése.

KORÁBBI INTERJÚKBAN OLVASHATÓ, HOGY AZ ÉJSZAKA A KONYHÁBAN AZ EDDIGI LEGSZEMÉLYESEBB KÖTETE LETT. ÖN SZERINT EGY ALKOTÓNAK ÁLTALÁBAN MENNYIT KELL VAGY SZABAD MEGMUTATNIA SAJÁT MAGÁBÓL, A SAJÁT ÉLETÉBŐL, HOL KELL MEGHÚZNI A HATÁRT?

Én úgy látom, hogy ha egy verseskötet túl intim, túl egyértelmű, túl személyes, az nemcsak fullasztó, de versként sokszor érdektelen is. Ennek ellenére nem zárnam ki, hogy lehet jó szöveget írni személyesebb hangvételben is, sőt én is próbálkozom ezzel időnként, de azért egy minden szempontból tágabb összefüggésben kellene a verseinknek érdekesnek lenniük elsősorban. Ez csak valami szín, mellékszöveg, adalék.

„NEVEM IS PUSZTA MEGTÉVESZTÉS, / A REJTŐZKÖDÉS ESZKÖZE, ÁRNYÉK / ÉS EGYRE CSAK NŐ, A REFLEKTOR / KÖZELEDTÉVEL EGYRE NŐ, ” ÖN ÁLTALÁBAN MENNYIT MUTAT MEG MAGÁNÉLETÉBŐL VERSEIBEN ÉS SLAM POETRYKBN? VAGY MINT AZ IDÉZETT SOROKBAN ÍRJA, A NEVE A REJTŐZKÖDÉS ESZKÖZE ÉS A MAGÁNEMBERT TELJESEN KÜLÖNVÁLASZTJA AZ ALKOTÓ EMBERTŐL?

A fenti sor a kimondhatóság, megfogalmazhatóság problematikáját tematizálja, a szavakkal jelölhetőség abszurditását, amibe én is beletartozom, mint a világ összes többi része. De ahogy feljebb is mondtam, a tényleges magánéletemből semennyi nem kerül be a verseimbe, a magánviszonyaim lenyomatai pedig inkább háttér adnak a szövegeknek, vagy inkább keretet, amiből a mondatok kinóhetnek.

INKÁBB INTROVERTÁLTNAK VAGY EXTROVERTÁLTNAK TARTJA MAGÁT? MINDIG IS ILYEN VOLT? HA NEM, MI VÁLTOZTATTA MEG A HOZZÁÁLLÁSÁT?

Szükségesen ingázom a kettő között. Ez mindig is így volt valahogy, radikálisan nem változtatott rajta a slam sem, se semmi egyéb.

AZ IDŐ MÚLÁSÁVAL AZ EMBER HOZZÁ TUD SZOKNI, HA RÓLA VAN SZÓ CIKKEKBEN, VAGY AKÁRHOL, PERSZE FÜGG ATTÓL, HOGY MIRŐL. MENNYIRE SZERETI, HA ÖNRŐL BESZÉLNEK? MENNYIRE SZERET SAJÁT MAGÁRÓL BESZÉLNI INTERJÚK SORÁN?

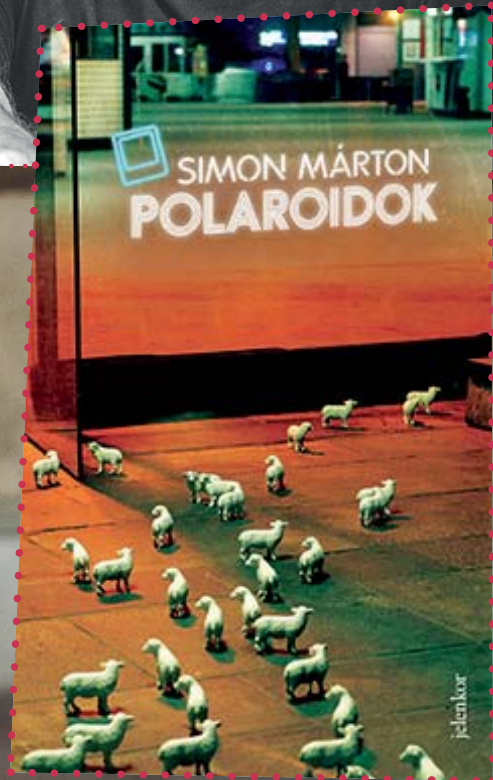
Nem szeretek. 😊

A LEGÚJABB KÖNYVÉBEN MELYIK VERSE LETT A SZEMÉLYES KEDVENCE? MELYIK AZ A VERS, AMELYIK ÉRZELMILEG LEGINKÁBB ELRAGADTA ÍRÁS KÖZBEN, ÉS MIÉRT PONT AZ?

Az „Anyám útja egy űrhajóval...” a legszemélyesebb mindenképp, bár el ez sem ragadott, mert muszáj távolságot tartsak írás közben, különben hamar elcsúsznék szerintem. Azt hiszem, itt sikerült a kitalált struktúrát úgy megformálni a végén, hogy elég szabálytalan, szokatlan, ismerősen is ismeretlen lehessen, és ne csak szavak legyenek, de súly is. Az nem utolsó.

NOVEMBER 24-ÉN JELENT MEG A VATES-SZEL KÖZÖSEN ALKOTOTT KOLLEKCIÓJA, A POLAROIDOK CÍMŰ KÖTETÉBŐL LETT KIVÁLASZTVA 6 MŰ, AMIKET OLVASHATUNK MAJD A TERMÉKEKEN. MIÉRT PONT A POLAROIDOKBÓL LETT KIVÁLASZTVA? MIÉRT NEM LETT PÉLDÁUL MINDEGYIK KÖTETBŐL KIVÁLASZTVA EGY-KETTŐ?

Egy kivétel van az új kötetemből, de a dolog oka ennél sokkal prózaibb. Egyrészt messze ez a legismertebb dolog még mindig, amit kiadtam, és valahányszor szóba kerül, hogy milyen pólót csináljunk, ebből jön a legtöbb javaslat – talán azért is, mert erre strukturálisan

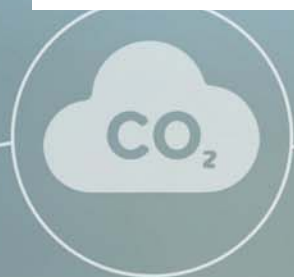

is alkalmas. Másrészt annyira messzire eltávolodott már tőlem ez a kötet, hogy nagyon semleges a viszonyom hozzá, szeretem, de nem érzem a szövegtest megsértésének, ha kiveszünk belőle egy részt és önállóan útnak indítjuk, mert eleve, szinte minden mondata önálló életet él azóta is. Az én saját viszonyom minden könyvemhez más, bár alapvetően jó. A Polaroidokhoz a leginkább ilyen.

SZOKOTT SZEREPELNI VATES-ESTEKEN, VÁRHATÓ A KOLLABORÁCIÓ KAPCSÁN VATES-ESEMÉNY?

A Vates alapítói közül Bárány Bencét ezer éve ismerem, fellépni talán 1-2-szer voltam náluk, eseményt erre most nem tervezünk rászervezni, amennyire tudom. Nem volna rossz, de a pandémiás helyzet miatt mi is óvatosan duhajkodunk. A pólóknál egyszerűen fontosabb, hogy mind vigyázzunk magunkra.

(Millei Anikó)

Környezetvédelem: Felelősek vagyunk az utánunk jövő generációkért is

Interjú dr. Botos Barbara helyettes államtitkárral

A HELYSZÍNÉRŐL FIGYELTE DR. BOTOS BARBARA, AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM KLÍMAPOLITIKÁÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁRA A NAGY DIÁK KLÍMATESZT DÖNTŐJÉT MÉG 2021. SZEPTEMBER 30-ÁN AZ AKVÁRIUM KLUBBAN, ÉS LENYŰGÖZTE A VERSENYZŐK TUDÁSA. AZONBAN TUDJA, HOGY A RENDKÍVÜLI TELJESÍTMÉNYŰ DIÁKOK NEM REPREZENTÁLJÁK A MAGYAR FIATALOK FELKÉSZÜLTSGÉT A KLÍMAVÉDELMI TÉMÁKBAN. VISZONT HISZ A KÖZÖSSÉG EREJÉBEN, ÉS NEM ÉRZI, HOGY ELRETTENTŐ, TRAGIKUS LÉPÉSEKET KELLENE TENNI AZÉRT, HOGY MINDENKI SZEM ELŐTT TARTSA KÖRNYEZETÜNK VÉDELMEÉT. A LEHETŐSÉGEKET KERESI.

MIKOR LETT ÖNNEK ANNYIRA FONTOS A KLÍMAVÉDELEM, HOGY HIVATÁSKÉNT VÁLASSZA? MIBEN VÁLTOZTATTA MEG AZ ÉLETÉT A KÖRNYEZETTUDATOS GONDOLKODÁS?

Tizenhat éves voltam, amikor először úgy gondoltam, hogy nekem részt kell vennem az ilyen típusú akciókban. Elmentem egy környezetvédelmi projekttel kapcsolatos nemzetközi diákülésre, ahol elmondtam Magyarország nevében az érveimet, hogy miért gondolom, hogy az adott beruházás káros a biodiverzitásra. Felnőttént kezeltek. Mondták, hogy „rendben, köszönjük, melyek ezek a rendkívül megalapozott érvek?” Megosztottam az érveimet, és akkor rádöbbenem arra is, hogy az igazi környezetvédelem, klímapolitika csak felkészülten vihető sikerre. Szakmailag felkészültnek kell lenni, mert meg kell győzni a többi érdekelt felet is az álláspontomról. Azóta veszem ezt a hivatást nagyon komolyan, környezet- és klímavédelemért, illetve arra is figyelek, hogy mindig felkészült legyek. Számomra fontos, hogy ne érzelmeikkel és indulattal fogjak meg egy kérdést, hanem a diplomácia legmagasabb eszközével.

AZ AMERICAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION FELMÉRÉSE SZERINT AZ AMERIKAI FIATALOK 70%-ÁNÁL ALAKULT KI A GLOBÁLIS FELMELEGEDÉS KÖVETKEZMÉNYEITŐL TARTVA FÉLELEM, SZORONGÁS. ÖN SZERINT MAGYARORSZÁGON EZ A SZÁM MEKKORA LEHET, ÉS FONTOS-E, HOGY MAGAS LEGYEN?

Nem örülök annak, hogy emiatt szoronganak az emberek, nem jó ez a tendencia. Minél alacsonyabb ez a szám, annál jobb. Azért mondom ezt, mert a szorongás csökkenti az ember cselekvőképességét. Általában, akik pánikolnak és szoronganak, bezárkóznak, és nem aktívak. Megbénítja őket az, amitől félnak, például az éghajlatváltozás, és annak az életünkre gyakorolt minden káros hatása. Viszont, ha nem szorongunk, hanem látjuk a problémát, és aktív részese akarunk lenni a megoldásának, lépéseket teszünk majd, hogy orvosoljuk a helyzetet. Pszichológusok is mondják, hogy egy szorongó embert mindig ki kell hozni a tehetetlenségnek a csapdájából, és vezérelni kell őket egy aktív, „én is tehetek ezért” típusú állapotba, hogy

mind a saját életében, mind a környezetében megtegye azokat a lépéseket, amelyek a probléma megoldására irányulnak.

TEHÁT A FELMÉRÉS EREDMÉNYE JELENTHETI AZT, HOGY AZ USA-BAN NEM ELÉG FELELŐSEN KEZELIK A KLÍMAVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS KÉRDÉSEKET? HOGY A FIATALOK NEM TUDNAK EGY VILÁGOS ÚTMUTATÁS UTÁN MENNI?

Nem hiszem, hogy összefüggés van a szakpolitika és a témával kapcsolatos lelkiállapot között. Az biztos, hogy egy nehezebb időszakban megnőhet a szorongók száma, de fontos ilyenkor az, hogy egy ország vezetése is enyhítse ezt a rossz tendenciát, akár jó példát mutatva, ami magával ragadja azokat a fiatalokat, akik tenni szeretnének ezért az ügyért.

dr. Botos Barbara helyettes államtitkár

AZT SZOKÁS MONDANI, HOGY EGY ÁTLAGEMBER AZ ÉLETMÓDJÁNAK A MEGVÁLTOZTATÁSÁVAL TEHET LEGTÖBBET A KÖRNYEZETÉRT. DE MI A HELYZET A TENNI AKARÓ, DE NEM ÁTLAGOS KÖRNYEZETVÉDŐVEL, AKINEK AKÁR NAGYOBB TŐKÉJE VAN?

Van, aki a szófáról akarja megváltani a világot egy távirányítóval a kezében, és van, aki részt vesz egy közösség munkájában, és aktívan tesz az ügyért, felszólal. Akinek több mozgatható tőkéje van, keresse a zöld lehetőségeket, pályázzon, fektessen be zöld energiába, irányítsa figyelmét a természetes megoldások felé, amelyek a fenntartható jövőt jelentik. Az ilyen típusú zöld befektetéseknek a megtérülési ideje egyre rövidebb, egyre hamarabb visszakapja az ember a pénzét a megspórolt költségeken az energiaszámlákban. Van mit tenni, de nagyon fontos, hogy ennek adjunk is hangot.

mégis jól helyt álltak. Összességében átlag feletti tudásszinttel találkoztunk, és le a kalappal mindenki előtt, aki ezen a teszten megmérettette magát, és akár csak elindult.

A TESZT ÉRTÉKES NYEREMÉNYEIN KÍVÜL MIVEL LEHET MÉG MOTIVÁLNI AZOKAT A FIATALOKAT A KÖRNYEZETTUDATOS ÉLETMÓDRA, AKIK MOST MÉG EZT KEVÉSBÉ TARTJÁK SZEM ELŐTT?

Mindennapjaink része lett ez a kérdés, amelyet kezelniünk kell, nem lehet mellette elmenni behunyt szemmel. El kell érni, hogy nyitott szemmel járjanak a fiatalok, de emellett fel kell hívni a többiek figyelmét is arra, hogy mi a helyes magatartás, mind az egyéni életben, mind a közösségi életben. Miért érdemes zöld életmódot választani a közlekedésünkben, az étkezésünkben, akár csak azzal, hogy energiatakarékosak vagyunk.

AZ APOKALIPSZIS-FILMEKBEN A VILÁGVÉGE ELLENI HARCOT SOKKAL ÁDÁZABBNAK ÁBRÁZOLJÁK, ÍGY TALÁN AZT ÉREZHETJÜK, HOGY NAGYOBB TÉTTEL IS BÍR. TÉNYLEG A VILÁG VÉGE ELLEN KÜZDÜNK, AMIKOR A KÖRNYEZETÜNKET VÉDJÜK? HA IGEN, AKKOR MIÉRT NEM HASONLÍT EZ AZ EGÉSZ ARRA, AMIT A FILMEKBEN LÁTUNK?

Világvége, apokalipszis, „ez a nap a hátralévő életem első napja”... Én mindig is nagyon nehezen értettem meg ezt a katasztrófa-politikát, mert nem lehetőségorientált. Nem vagyok optimista, mert látom, hogy nagy teher a bioszférára az éghajlatváltozás, amit mi, emberek okozunk, de nem is vagyok pesszimista, és nem vagyok apokalipszis-hívó. Hanem – bár nincs ilyen szó, de – „lehetőségista” vagyok. A lehetőségeket látom meg, azokat keresem az éghajlatváltozással szembeni küzdelemben.

A NAGY DIÁK KLÍMATESZTNEK ÖN IS OTT VOLT A DÖNTŐJÉN. SOK FIATALT RÁVETT MÁR A TESZT ARRA, HOGY LEGALÁBB ELGONDOLKOZZON A KLÍMAVÉDELMEEN. ÖN SZERINT MEKKORA A KÜLÖNBSÉG A DÖNTŐBEN HELYT ÁLLÓ VERSENYZŐK ISMERETE, ÉS EGY ÁTLAG MAGYAR FIATAL TUDÁSA KÖZÖTT?

Meglepően jól tájékozottak voltak a döntősök. 30 000-ren vettek részt a Nagy Diák Klímateszten, nagyon örültem, hogy ennyi fiatalot megmozgatott, érdekelt ez a téma. Jómagamaz első tizenkettő döntős versenyzését láttam. Nagyon nehéz, szerteágazó kérdéseket kaptak, amelyek közül néhányra én se tudtam volna pontos választ adni, nagyon sokszor kellett például értékeket becsülni. Ők

ELKÉPZELHETŐ, HOGY A FIATALOKNAK EZ KÉNYELMETLENEBB, NEHEZEBB SZITUÁCIÓKAT OKOZ AZ ÉLETÜKBEN. NEM LEHET, HOGY ÉPPEN AZ ELRETTENTÉS KÉNE AHHOZ, HOGY NEKIK IS FELNYÍLJON A SZEMÜK?

Kérdés, hogy működik-e az elrettentés pedagógiája. Bizom abban, hogy a közösségnek van ereje, és egy idő után megszólják azt, aki nem tartja be az alapvető környezetvédelemmel kapcsolatos morális szabályokat. Mondom mindezt természetesen azon meg nem született generációk nevében és védelmében is, akiknek még lehetősége sincs beleszólni a jelen generációk életvitelébe és döntéseibe. Felelősek vagyunk értük is!

(Velek Domonkos)

POSZT-KISOKOS

MIRŐL ILLIK MÉG POSZTOLNI A KÖZÖSSÉGI PLATFORMOKON? MIK A LEGNÉPSZERŰBB TARTALMAK? A KÖZÖSSÉGI OLDALAK KULTÚRÁJA MÁRA MÁR A MINDENNAPJAINK RÉSZÉVÉ VÁLT, DE EZ IS, MINT MINDEN, IDŐRŐL IDŐRE VÁLTOZIK, ÚJ IRÁNYOK FELÉ INDUL EL.

A Facebook jelenleg a legnagyobb közösségi médiafelület – az Omnicore oldalán feltüntetett adatok szerint mintegy havi 3 milliárd aktív felhasználóval rendelkezik. A fiatalok mégis ma már kevésbé használják, inkább a 25 év felettiek töltenek több időt ezen az oldalon. A közhiedelemmel ellentétben, az idős felhasználók száma világviszonylatban elég alacsony, alig 5%. Mivel az életkorok elég széles skálán mozognak, a posztolás lényege is más-más minden generáció számára. A középkorúak jellemzően csak a profilképüket módosítják, számukra nem ez szerepel az első helyen a közösségi oldalak között. Az idősebb generációk viszont leginkább erre az oldalra szorítkoznak, és itt osztják meg az életük fontos eseményeit, például a családi összejöveteleket, kirándulásokat, sikerélményeket. A nyugdíjas korosztály szívesen oszt meg különböző recepteket is. Az Instagrammal, Mark Zuckerberg újonnan elnevezett Meta cégének másik közösségi platformjával ellentétben, a Facebookon nagyobb hangsúlyt kapnak az akár hosszabb, szöveges posztok, amik az esetek nagy százalékában életbölcseésekről

szólnak. Ez az oldal az egyik legalkalmasabb felület a reklámozásra, ugyanis a cégek széles közönség elé tudják tárni termékeiket. Sokan itt olvasnak híreket is, az online portálok bejegyzéseinek elérésének egy jó része a Facebook-oldalukon megosztott linkekből jön.

Az Instagramot leginkább a fiatal generációk appjának lehetne nevezni. A több mint 500 millió havi aktív felhasználóval rendelkező közösségi platform leginkább a vizuális élményre fekteti a hangsúlyt, néha képekkel mond el egy-egy történetet. De vajon mi kapja a legtöbb lájkot a sokféle tartalom közül? Esetleg a túl-photoshopolt képek? Vagy a tökéletes élet benyomását keltő fotók? Egy amerikai kutatás szerint a 3 legjobban kedvelt téma a motivációs idézetek, a szinte címlapért kiáltó, insta-modell képek, valamint a természet szépségét megőrkítő fotók. Ezek közül egyik sem köthető külön korosztályokhoz. Legfőképp a TikTok hatására, a képek mellett elterjedt a videós posztolás is. A többség viszont inkább az Instagram Story módot használja, ahol pillanatképeket, bejegyzéseket

osztanak meg. A korábban sokak által kedvelt hashtagek visszaszorultak, esetleg csak kisebb oldalak, influencersok használják még.

A TikTok, havi 689 millió felhasználójával a legújabb és legnépszerűbb közösségi oldal, amit főként a fiatalabb generációk használnak. Habár külföldön kezdte egyre több idősebb is használni az alkalmazást, Magyarországon ez nem igazán jellemző. Sokan hihetik, hogy az oldal csupán tárogós és furcsa, táncos videókból áll. Ám ez is, mint például a fentiekben említett Instagram, számtalan tartalmat kínál, mint egy mini YouTube-ként funkcionál. Ilyenek lehetnek például a különböző szórakoztató, vagy társadalmi problémákat érintő, világnézetet tágitó, valamint oktató és akár szépségápolásról szóló videók. Míg először tényleg többségében csak a táncos, playbacks videók ugranak fel, rövid idő alatt át tudjuk formálni a hírfolyamunkat a saját magunk szájízére a TikTok algoritmusának köszönhetően.

(Bálint Boglárka)

AMIRŐL NEM LEHET ELEGET BESZÉLNI: ONLINE ZAKLATÁS

AZ CYBERBULLYING - AZAZ ONLINE ZAKLATÁS - MÉG MINDIG ÉRZÉKENY TÉMA ABBAN A KORBAN, MIKOR AZ INTERNET MÁR OLYAN MINDENNAPI ÉLETFELTÉTEL, MINT A LÉGZÉS VAGY AZ EVÉS. EZÉRT AZ ÁLDOZATOK GYAKRAN NEM VÁLLALJÁK FEL, HOGY ŐK AZ ELSZENVEDŐI EGY ILYEN HELYZETNEK. PEDIG TÖBB SZERVEZET IS AZ Ő ÉRDEKEIKÉRT DOLGOZIK, HOGY KIKERÜLJENEK ABBÓL A MÓKUSKERÉKBŐL, AMIBE A ZAKLATÓIK KERGETTÉK ŐKET. AZ ÜNNEPEK KÖRNYÉKÉN MÉG VÉDTELENEBBÉ VÁLUNK AZ ILYEN MEGPRÓBÁLTATÁSOKTÓL.

Az internetes zaklatások témája lerágott csontnak tűnhet, ami már semmi újat nem tartogathat számodra. És mégis, többezer kiskorút zaklatnak az online felületeken, akik tehetetlenül tűrik az őket érő támadásokat, amelyek egyre „változatosabbak”. A zaklatót legtöbbször a sértett is személyen ismeri, mert például egy iskolába járnak, vagy mert minden nap ugyan abba boltban vásárolnak. Az utóbbiak talán a súlyosabb helyzetek, ugyanis magunknak is nehéz beismerni olykor, ha egy általunk ismert személy szokatlanul viselkedik, adott esetben zaklat. Efelett könnyen elsiklunk, holott ez ugyanúgy bűncselekmény, mintha egy idegen tenné ugyanezt.

Minden esetben – legyen szó ismeretlenről vagy ismerősről – fontos, hogy józanul fel tudjuk mérni a helyzetet és annak súlyát, realizálni tudjuk, tényleg internetes zaklatás áldozatai lettünk. Ha még idejekorán feltűnik az illető kellemetlen közeledése, talán még önmagunk is leszámolhatunk a helyzettel. Meg kell szüntetni a lehetséges kapcsolati csatornákat, leiltani a közösségi felületeken, és elzárkózni a zaklatótól, nem reagálni az üzeneteire. Viszont ha már elmérgesedett a situáció, ajánlott segítséget kérni.

KITŐL KÉRHETSZ SEGÍTSÉGET?

Mindig fontos beavatni egy felnőttet, aki segít kezelni a helyzetet, mert bár nehéz elismerni kamasz fejjel, de egy szülő, egy tanár mégiscsak tapasztaltabb, és többet látott a világból. Az ő segítségükkel könnyen (könnyebben) meg lehet szabadulni a zaklatótól, és te is megszabadulsz a lelki tehertől, amit egy ilyen helyzet okozhat. Ha pedig súlyos a helyzet, egy felelős felnőtt akár a rendőrségi bejelentésben is segít, nem maradsz magadra a problémával. Hasznos az is, ha képernyőképeket készítesz a zaklatód üzeneteiről.

Kevesek által ismert lehetőség cyberbullying esetén az NMHH (Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság) által nyújtott szolgáltatás, az Internet Hotline. Létezik az a mondas, hogy ami felkerült az internetre, az ott is marad, így válogassuk meg alaposan, milyen képeket osztunk meg magunkról a világhálón. De ha már egyszer elkövtük a hibát, és elküldtünk valami kompromittáló képet magunkról egy, talán megbízhatónak vélt személynek, aki ezzel később visszaél, és zsarol vele, netán már meg is osztja minden ismerősünkkel, akkor fordulhatunk az NMHH-hoz. Az Internet Hotline egy jogsegélyszolgálat. A bejelentés alapján segít a neten talált jogsértő tartalmak gyors eltávolításában. Az Internet Hotline jogsegélyszolgálatnál bárki bejelentheti az interneten talált jogellenes vagy kiskorúakra káros tartalmakat. Mindebben együttműködnek a rendőrséggel is, így igazán hatékonyan tudnak segíteni.

A zaklatások többsége sajnos mégis bejelentetlen marad. Az áldozatok leggyakrabban némán tűrik, hogy a képernyőn keresztül használják őket boxzsáknak, márpedig az ilyen sebeket egy örök életen keresztül cipelheti magával az ember. Ki kell állni a saját érdekeinkért. Megéri róla beszélni a környezetünkkel, ugyanis egy ilyen helyzetben még egy barátal való elbeszélgetés is segíthet abban, hogy egy mély levegőt vegyünk, és elinduljunk a rendőrségre a feljelentéssel. Fontos, hogy nem szabad megijedni a fenyegetőzésektől. Egy zsaroló üzenetnek se kell fejet hajtani, és mintadiákként teljesíteni a követelményeket, mert a hatóság a te hátad mögött áll, nem az övé mögött.

(Szalai Boglárka)

A biztonságos online vásárlás – ezekre figyelj a karácsonyi ajándékok keresése közben!

AZ ONLINE VÁSÁRLÁS SOK EMBER SZÁMÁRA KECSEGTETŐEN HANGZIK; NINCS SORBAN ÁLLÁS, SE EMBEREK, EGYSZERŰEN BESZEREZHETJÜK AKÁR EGY KÉNYELMES FOTELBŐL IS A KARÁCSONYI AJÁNDÉKOKAT. DE MÉGIS MIRE ÉRDEMES FIGYELNI AZ ÉLÉNK SZÍNEK, REKLÁMOK ÉS A SZÁMTALAN KECSEGTETŐ AJÁNLAT FÉNYÉBEN? EZÚTTAL EBBEN VOLT SEGÍTSÉGÜNKRE BALOGH LÁSZLÓ, A PÉNZÜGYMINISZTERIUM PÉNZÜGPOLITIKÁÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁRA, AKINEK A TANÁCSAIT FOGLALJUK ÖSSZE NEKTEK.

Tény, hogy ha online vásárolunk, többet költhetünk, mintha egyszerűen besétálnánk az üzletbe. Sokan viszont nincsenek tisztában az online vásárlás esetleges veszélyeivel, és azzal, hogy mit kell tenni akkor, ha az adott termék hibásan, vagy esetleg egyáltalán nem is érkezik meg.

Az internetes vásárlási felületeket 3 képzeletbeli szekcióra lehet elkülöníteni: a magyar webáruházak, amik Magyarországról szállítanak és itt is van a székhelyük, az Európai Unión belül működő oldalak, valamint az úgynevezett harmadik országokból szállító webüzletek. Biztonsági szempontból az első kettő ajánlható, ugyanis ezek az oldalak az uniós jogszabályok szerint kötelesek az esetleges reklamációkat, termékcsereket, visszaküldéseket rövid határidővel teljesíteni. Ami ennél is fontosabb: ha meggondoljuk magunkat, vagy nem azt kapjuk, amit a képernyőn látni véltünk, akkor az EU-s (és magyar) szabályok szerint 14 napon belül elállhatunk – külön indoklás nélkül is – a vásárlástól és visszakaphatjuk a pénzünket. Ugyanez a helyzet, ha ruházati terméknel méretprobléma adódik. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogyha Magyarországról, illetve Európai Unió országokból rendelünk, a szigorú fogyasztóvédelmi szabályzatoknak köszönhetően könnyen orvosolni lehet az esetlegesen felmerülő problémákat az Európai Fogyasztóvédelmi Központon keresztül.

Ha viszont külföldi oldalt választunk, érdemes olyan nyelvtudással rendelkezünk, amivel képesek vagyunk megérteni és értelmezni az általános szerződési és szállítási feltételeket és megtenni az esetleges kifogásainkat.

A harmadik típusú országokból való rendelés ebben az évben megváltozott, ezért fontos hangsúlyozni, hisz a gyakorlatban online vásárlók elfelejthetik: **2021 júliusától minden Európai Unión kívüli országból érkezett termék vám- és áfaköteles, ami jelentős összegeket adhat hozzá az eredetileg kedvező árakhoz.** A távol-keleti oldalak egy része ezt a plusz költséget úgy próbálja kiküszöbölni, hogy lehetőséget adnak a szállító európai raktárából való rendelésre, de a garanciát vagy a visszaküldést sok esetben így sem tudják vállalni. A Covid miatt pedig a többnapos, vámvizsgálati idővel egybekötött szállítás – főleg a messziről behozott csomagoknál – kiszámíthatatlanná válhat. Nem mellesleg itt a legbizonytalanabb a reklamáció vagy a visszaküldés lehetősége is, ugyanis a távol-keleti országok esetében alig, vagy szinte nincsenek is számunkra érvényesíthető fogyasztóvédelmi szabályok. Nem ritka például az, hogyha vissza is tudnánk küldeni a hibás terméket, az többre kerülne, mint amennyit alapesetben kifizettünk érte.

Ha kiválasztottuk már a weboldalt, ahonnan rendelni szeretnénk, érdemes utánajárni, mennyire megbízható. Erre sok lehetőségünk van. Nézzük meg, hogy az adott oldal hova van

bejegyezve, ugyanis lehet egy weboldalnak „.hu” a végződése, viszont közel sem biztos, hogy a telephelye is Magyarországon van. Tájékozódjunk a különböző internetes fórumokon, nézzük meg az értékeléseket, véleményeket! Ha még ezek után is maradt bennünk kétség, **keressük fel a kormány fogyasztóvédelmi portálját – <https://jogsertowebaruhazak.kormany.hu/> –, ahol több mint 500 olyan internetes áruház van feltüntetve, amelyek az utóbbi időben**

Balogh László, helyettes államtitkár

Vigyázzunk, ettől az évtől Nagy-Britannia már nem az Európai Unió tagja, ezért rá is a harmadik típusú országokat érintő szabályok vonatkoznak!

az EU-s rendelésekre vonatkozik. **Ha a rendelt termék eleve meg sem érkezik, a bankoknál található egy úgynevezett „charge back” eljárás, ahol bejelenthetjük, ha a számlánkról ellenszolgáltatás nélkül vontak le pénzt. Ezt a bank megvizsgálja, és heteken belül visszautalhatja részünkre a pénzt.**

Mint az életünk más területénél is, a vásárlásainknál is fontos a tudatosság. Csak akkor rendeljünk online felületekről, ha helyben egyáltalán nem kapható az, amit keresünk, így a környezetünket is védeni tudjuk. Amennyiben mégis ezt választjuk, érdemes az ár-összehasonlító oldalak segítségét kérnünk. Sokszor ugyanis gyanúra adhat okot, ha egy termék túlságosan olcsó a weblapon. Figyeljünk a műszaki cikkek esetében, hogy az árban van-e a garancia és jótállás; hiába szerzünk ugyanis be külföldről jó áron egy műszaki terméket, ha nem tudjuk utána javíttatni, ha elromlik.

súlyos fogyasztóvédelmi szabálysértést követtek el. Amennyiben itt nem találjuk az adott oldalt, ahonnan rendelni szeretnénk, akkor nagy valószínűséggel biztonságos.

Az internetes vásárlás napjainkban már kellően biztonságos ahhoz, hogy magabiztosan tudjunk vásárolni online is. A gyakorlottabb netes vásárlók már tudják, hogy egy webáruház körülbelül milyen adatokat szokott elkérni, viszont nem árt erre is maximálisan odafigyelni. Ezeket az adatokat 2 részre lehet bontani. Az egyik csoport azok az információk, amiket maga az internetes oldal igényelhet. Ezek a szállításhoz nélkülözhetetlen információk – ilyen a név, a lakhely és a postázási cím, valamint az e-mail cím, a telefonszámot sok esetben már nem is kérik. Ezután következik a második rész, azaz a fizetés. Ha kártyás fizetést választunk, akkor az oldal átirányít minket egy fizetési – rendszerint banki – felületre. **Ha az oldal, ahonnan**

rendelni szeretnénk – azaz nem a banki felület! – is elkér banki adatokat (például a bankkártya PIN kódját, jelszavakat), azonnal szakítsuk meg a vásárlást! PIN kódot, vagy internetbankos jelszavunkat soha senki nem kérheti el a neten! A QR kódos vagy mobilbankos azonosítás erős garanciát jelent, vagy, ha bankunk külön web kártyát tud nekünk kínálni Erre mindig csak annyi pénzt töltünk, ami a konkrét vásárláshoz szükséges.

Nagy értékű rendelések, de első rendelés esetén is célszerű utánvételes fizetést választanunk. Ma már a legtöbb futárnál kártyával is lehet fizetni, amikor már valóban kézhez kaptuk a rendelésünket, így, ha bármilyen gond adódna, nem kell a pénzünk után futni.

A korábban említett 14 napos elállási jog viszont csak a magyarországi és

A rögtönzésen alapuló impulzív vásárlásokat érdemes elkerülnünk, így megakadályozhatjuk a kellemetlenségeket, vagy hogy kifussunk az ajándékokra szánt keretből. Karácsonykor is fontos az egész évben sokat emlegetett tudatosság, takarékoság és tervezés, így nem kerülünk nehéz helyzetbe, miközben a szeretteinknek igyekszünk örömet szerezni. Sokat segít, ha előzetesen listát írunk, és az alapján válogatunk, és figyeljük az akciókat is. Hiszen az ünnep nem az ajándékok pénzbeli értékéről szól, hanem a szeretteinkről és az örömszerzésről.

Körültekintő ajándékbeszerzést és békés ünnepeket kívánunk!

(Bálint Boglárka, Hegyi Vivien)

JÓ TUDNI, MIELŐTT ONLINE VÁSÁROLUNK!

FOGYASZTÓVÉDELEM A MONITOR ELŐTT

Siklósi Máté

HA ONLINE VÁSÁRLÁSRÓL BESZÉLÜNK, JOGILAG ARRA GONDOLUNK, AMIKOR VALAKI EGY TÁVKÖZLŐ ESZKÖZÖN - INTERNETEN, TELEFONON, HAGYOMÁNYOSABB HELYEKEN FAXON, KATALÓGUSOS ÁRUHÁZBÓL TELEFONON - MEGRENDELI A TERMÉKET, MAJD A CÉG KISZÁLLÍTJA AZT. EZEKET HIVATALOSAN TÁVOLLÉVŐK KÖZÖTT KÖTÖTT SZERZŐDÉSEKNEK HÍVJÁK, MELYEKRE SPECIÁLIS JOGOK VONATKOZNAK. EZEKRŐL BESZÉLGETTÜNK SIKLÓSI MÁTÉ FOGYASZTÓVÉDELMI SZAKEMBERREL.

MILYEN JOGAINK VANNAK ONLINE VÁSÁRLÁSAINK SORÁN?

Ha veszünk egy ruhát a boltban, akkor a szabály nem biztosít nekünk olyan lehetőséget, hogy meggondoljam magam, ellenben, ha távollévők között kötünk szerződést, akkor a jog fenntartja a 14 napos indoklás nélküli elállás lehetőségét. Ilyen esetben nem tudjuk megnézni, megtapogatni, felpróbálni a termékeket, ezért gondolták úgy a jogalkotók, hogy legalább a kipróbálást biztosítani kell a termékeknél. Egy cipő vásárlásakor, ha a boltban felpróbáljuk és megvesszük, visszavitel után az üzlet méretprobléma miatt többnyire nem adja meg a visszacserélés lehetőségét. Ellenben egy online rendelt lábbelit otthon próbálunk fel, és ha az mégsem megfelelő, akár méretben, színben vagy minőségben, becsomagoljuk és visszaküldjük. Tehát ez a 14 napos elállási jog az internetes vásárlások egyik legfontosabb eleme.

MILYEN LEHETŐSÉGEK KAPCSOLÓDNAK AZ ELÁLLÁSI JOGHOZ?

Először is, ezt a lehetőséget csak magánszemélyek vehetik igénybe, ugyanis, ha cégek nevére vesszük meg a termékeket, nem illetnek meg minket ezek a fogyasztóvédelmi jogok. Azt is fontos megjegyezni, hogy

indoklás nélkül lehet élni ezzel a lehetőséggel.

Bár a cég megkérdezheti, hogy miért küldtem vissza a terméket, az elállástól való jogot azonban ez semmiképpen sem befolyásolhatja, és ragaszkodhatom ahhoz is, hogy nem indoklom meg a visszaküldést. A harmadik nagyon fontos dolog, hogy egy-két kivételtől eltekintve (gyorsan romló élelmiszer, szerzői jog által védett szoftverek, újságok, egyedileg rendelt, nekünk készített) a megrendelt termékeket ki lehet próbálni, és még utána is visszaküldhetők. Amit azonban meg kell jegyezni, hogy az elállás esetén a visszaküldés költségét mindig a vásárló fizeti, így nem mindegy, hogy az áru Magyarországról érkezett vagy például Franciaországból, ugyanis eléggé eltérőek a külföldi rendeléseknél a költségek, és a lehetőségek. (Manapság sok eladó vállalja át a szállítási és visszaszállítási költséget is rendelésössztönzési célból. – a szerk.) Ha pár ezer forinttal olcsóbban meg tudunk rendelni egy pulóvert Spanyolországból, de mégsem tetszik a ruhadarab, számítani kell rá, hogy a visszaküldés ára magasabb lesz, mint egy hazai cég esetében lenne. Viszont mikor élünk az elállási lehetőséggel, fontos tudnunk, hogy a szállítási költség összege visszajár, ugyanis az egész szerződést felbontjuk ekkor, és a cégnek vissza kell utalnia a vételárat és

minden járulékos szolgáltatási díjat. Ami még érdekes ebben, hogy ez csak az Európai Unión belül kötelező. Ha EU-n kívülről rendelünk, az eladást kínáló cégnek nem kötelessége felajánlani az elállást. Ilyen esetben fontos arra is gondolnunk, hogy ha valami probléma akad a termékkel, abban az országban nem védenek az uniós jogszabályok, így ilyen esetben fel kell készülnünk arra, hogy megvédjük magunkat – vagy vállaljuk annak kockázatát, hogy rajtunk marad a nem is megfelelő termék.

HA EGY A KÖZELEMBEN IS MEGTALÁLHATÓ BOLT ONLINE WEBSHOPJÁBÓL RENDELEK, DE VALAMI PROBLÉMA AKAD A TERMÉKKEL, VISSZAVIHETEM AZ ÜZLETBE, VAGY KÖTELEZŐ VISSZAPOSTÁZNI?

A visszaküldést minden esetben biztosítania kell a cégnek, de az nincs meghatározva, hogy milyen módon teszi meg ezt. Vannak olyan üzletláncok, amelyeknek 70-80 boltja is megtalálható az országban, és webáruházal is rendelkeznek, de kikötik a szabályzatukban, hogy a megrendelt termékeket a boltokba nem lehet visszavinni, mindenképpen fel kell adni őket. Ellenben ismerünk olyan Magyarországra települt cégeket is (Lengyel, angol, svájci), akik állják a visszaküldés költségét is, ami

JÁTÉK

Hány nap az elállási idő?

- a) 10
- b) 14
- c) nincs meghatározva

Általában kinek kell állnia a visszaküldött termék szállításának a postaköltségét?

- a) a vásárlónak
- b) a boltnak

Mennyi a jótállás ideje a 250 000 Ft értéket meghaladó áruknek?

- a) nincs jótállási ideje
- b) 1 év
- c) 3 év

Helyes válaszok: 1 - b, 2 - a, 3 - c

azt jelenti, hogy valahogy el kell juttatni a terméket egy előre meghatározott helyszínre, és ők onnantól mindent rendeznek.

HOGYAN ÁLLAPÍTHATJUK MEG, HOGY EGY WEBÁRUHÁZ BIZTONSÁGOS-E?

Magyarországi üzlet esetén ezt nagyon egyszerű megnézni, ugyanis az állam biztosít könnyen elérhető cégkereső platformokat, ahol megnézhetjük, hogy ki az üzemeltető, mióta működnek, van-e megfelelő árbevételük stb. A következő szempont, hogy hogyan tudom elérni kérdésem, probléma esetén a webáruházat. Az oldal megnyitása után elsőként a kapcsolatok fülénél nézem meg, milyen elérhetőségeik vannak, nagyobb tételben való rendelés esetén

megéri kipróbálni is ezeket, hogy tényleg funkcionálnak-e. A harmadik lehetőség az, hogy az interneten beírjuk a cég nevét, és ott minden pozitív és negatív véleményt meg fogunk találni velük kapcsolatban.

HOGYAN TUDJUK ÉRVÉNYESÍTENI A JÓTÁLLÁST ONLINE?

A jótállás és szavatosság pont ugyanúgy működik, mint az offline boltoknál. Ugyanúgy megkapjuk a terméket, és ha bármi nem olyan, mint ahogy azt a szerződésben ígérte a webshop, attól függően, hogy a termékre mi vonatkozik, lehet a jótállási jogunkkal élnünk. A szavatosság két évig áll fenn, de a fogyasztó fél évig tudja érvényesíteni a jogait, utána a kereskedő szakvéleményt kérhet arról, hogy igaza van-e a vásárlónak. Januártól viszont

ez a hat hónap megváltozik egy évre, tehát minden szavatosságra vonatkozó esetben egy évig kell majd bizonyítania a cégnek, hogy nem volt gyártási hibás a termék, amennyiben visszavisszük azt. A kötelező jótállás egy szigorú szabály, amely csak Magyarországra jellemző. Ezt tartós fogyasztási cikkeknel használhatjuk: gépeknél, szemüvegeknél, bútoroknál, járműveknél stb. Amelyek elérik a tízezer forintot, egy év, amelyek a százezret, két év, amelyek pedig a 250 ezret, azokra három év a jótállás. Ezek a jogok ugyanúgy élnék az online boltoknál, mint a sima üzletekben, a különbség az érvényesíthetőség, hiszen ha weben rendelünk, kicsit problémásabb lesz megbeszélni az eladóval, hogy az adott hiba hogy merült fel.

Van különbség aközött, ha utánvételt fizetem a terméket, vagy ha banki átutalással történik a számla kiegyenlítése? A fizetés módja elvben biztonságosabb utánvétellel. Figyelembe kell venni azonban, hogy az utánvétel önmagában is drága a pénzkezelés miatt. A banki átutalással szemben a bankkártyás fizetés viszont biztonságot is ad, ugyanis a kártyákat biztosító cégek lehetőséget adnak, hogy ha család áldozataivá válunk, vagy probléma van a rendelésünkkel, és előre kifizettük az összeget, akkor pár napon belül indoklás nélkül, később pedig indoklással visszaszolgáltatják a pénzt.

(Hegyi Vivien, Panulín Boglárka)

KIROBBANÓ ÉPÍTÉSZEZET

INTERJÚ FÖLDES LÁSZLÓVAL

MIBŐL ÉPÜLNEK FEL AZ ÉPÍTÉSZEK? KÍVÁNCSISÁGBÓL, GYAKORLATIASSÁGBÓL ÉS SOK-SOK KREATIVITÁSBÓL! FÖLDES LÁSZLÓ YBL MIKLÓS-DÍJAS ÉPÍTÉSZEZEL BESZÉLGETTÜNK, LEGINKÁBB EREDETTÖRTÉNETÉRŐL ÉS MUNKÁIRÓL, KÖZTÜK A CELLDÖMÖLKI VULKÁNPARKRÓL ESETT IS SZÓ.

MINDIG IS ÉPÍTÉSZ SZERETTÉL VOLNA LENNI?

Nem, eleinte nem igazán tudtam, mi akarok lenni, de az igaz, hogy már kisgyermek koromban is mindig építettem valamit. Eleinte csak kisebb kunyhókat a kertbe, aztán kaptam pár LEGO készletet, amikből gyakran házakat alkottam. Gimiben a rajztanáró fia is építész volt, így mindig nagyon lelkesen beszélt arról, hogy ők milyen grafikákat csinálnak. Ezért is gondoltam már arra az iskola elejétől, hogy ezt a pályát fogom választani, de még nem voltam benne biztos. Aztán olyan iskolába jelentkeztem és így alakult. A szüleim néprajzkutatók voltak, ezért 8-9 éves koromban gyakran magukkal vittek, amikor felmérni készültek nád- vagy szalmatetős vályogházakat. Ez egy kicsit különös találkozás a szakmával, de számomra nagyon erős élménynek bizonyult.

EZEK SZERINT A NÉPI ÉPÍTÉSZEZET IS INSPIRÁLJA A MUNKÁIDAT?

Mind a mai napig.

EZ PÉLDÁUL A CELLDÖMÖLKI VULKÁNLAGÓGÁTOGATÓ KÖZPONTON IS MEGMUTATKOZIK?

Az épületnek csömöszölt beton homlokzata van, aminek az elkészítésében sokat segített, hogy utánanéztünk, hogyan csömöszölték annak idején a vályogházakat. Viszont általánosságban úgy gondolom, hogy a népi építészet egy nagyon józan és letisztult gondolkodásra nevel, ehhez a tudáshoz pedig mindig érdemes visszanyúlni és tanulságot venni belőle.

HALLOTTAM OLYAN PLETYKÁKAT, HOGY A HELYIEK ÚGY GONDOLJÁK, A VULKÁNPARK NEM ILLIK BELE A KÖRNYEZETÉBE, EZÉRT NEM TETSZIK A VÁROS LAKÓINAK. MIT GONDOLSZ ERRŐL?

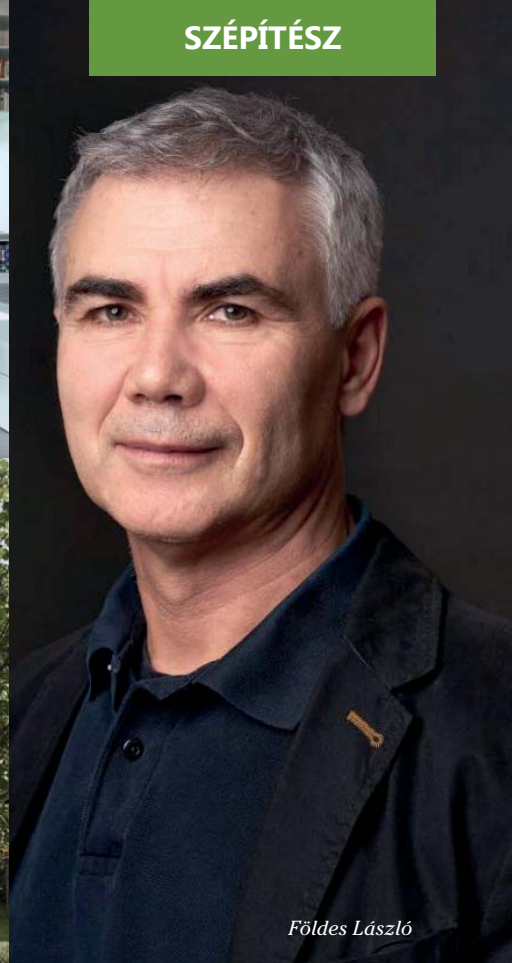
Nem lep meg, hiszen az egy elég merész és brutális épület. Igaz, hogy a lírai táj közepén áll, viszont régen a helyén bányaépületek és vasúti sínek voltak. Részben erre alapoztunk a megalkotásakor. Másrészt úgy gondolom, hogy mivel a vulkán műfaja is brutális és erőteljes, így egy hasonló épületet érdemel. Harmadrészt pedig még Turányi Gábortól tanultam, hogy egy épület lehet monumentális, ha a célja egyértelmű. Ilyenek például az Alföldön található magtárak. A helyiek elfogadják, hogy ott vannak, mivel szükség van rájuk. Ezt gondolom a látogatóközpontról is, hiszen van egy értelmes funkciója, ami a vulkáni tevékenységek magas színvonalú bemutatása egy vulkáni hegy tővében.

MILYEN POZITÍV ÉS NEGATÍV REAKCIÓKAT VÁLTOTT KI AZ ÉPÜLET AZ EMBEREKBŐL?

Gyakran mondták azt, hogy „van benne száz tonna beton, remélem összeroppan a saját súlya alatt”, de azt is sokszor hallottam, hogy „milyen pofátlanság, hogy le se festik rendesen”. Ugyanakkor rengeteg képet láttam már arról, hogy az emberek esküvői fotókat, esetleg reklámfotókat csináltak a Vulkanparknál. Néha a Harley-Davidsonosok is kimennek oda motoros találkozóra. Ez azt mutatja, hogy a negatív kritikák ellenére van egy nagy vonzástere is. Mondhatjuk, hogy nagyon megosztóak lettek a vélemények róla.

ÉS A KÁDÁR-KORSZAK ÉPÍTÉSZEZETÉRŐL MI A VÉLEMÉNYED?

Azt gondolom, az egy kevésbé sikeres korszak. Például amikor beléptem a szombathelyi ügyészség épületébe, az jutott eszembe, hogy semmi ügyészség jellege sincsen. Ránézésre lehetne akár

Földes László

sportközpont

egy kollégium, vagy egy harmadosztályú irodaház. Viszont egy másik, ugyanezt a célt szolgáló épület, ami a századfordulón készült, rendkívül elegáns, pompázatos. Ezért érzem úgy, hogy az építészeti Kádár-korszakban nagyon sematikusá vált. Szerintem egy tízemeletes panelház lépcsőháza pedig kifejezetten biztonsági kockázatokkal jár. Emellett rácsos ajtókon át jutnak haza a lakosok, ami talán arra is utalhat, hogy senki nem bíz senkiben, mindegyiket be kell zárni ahhoz, hogy a bűnözők biztosan kint maradjanak. Ezzel ellentétben egy harmincas évekbeli társasházban ez egyáltalán nem található meg.

KÖTŐDSZ ÉRZELMI SZINTEN A MUNKÁIDHOZ? MELYIK A KEDVENCED?

Igen, nagyon is! Az utóbbi viszont egy nehéz kérdés, nagy kedvencem a Toldy Gimnázium tornaterme, a Vulkánpark Látogatóközpont, a visegrádi erdei iskola, a Pilisborosjenői Hosszúház és persze a sasadi villa, amivel idén nyertük meg az év háza díjat.

INKÁBB AZ EXTRAVAGÁNS VAGY A VISSZAFOGOTTABB HÁZAK ÁLLNAK HOZZÁ KÖZELEBB?

A lelkivilágomhoz közelebb állnak a visszafogott házak, például a már

említett Toldy tornaterme, a Hosszúház és a sasadi villa is mind visszafogott. A Vulkánpark pedig azért lett ennyire extravagáns, mert a téma is különleges.

EGY ÉPÜLET LÉTREJÖTTÉNEK A FOLYAMATÁBÓL MELYIK A KEDVENC RÉSZED?

Az, amikor ki kell találnunk, hogy hogyan is nézzen ki az épület, hiszen ez a legkreatívabb része a folyamatnak. Még nem kell semmit konkretizálni, és a hatóságokkal sem kell bajlódni. Viszont, ha az ember jó házakat szeretne építeni, végig kell küzdenie magát az építkezés többi részén is, sokszor akár harcolni is kell a hatóságokkal, a megbízóval, a végrehajtóval azért, hogy létrejöhessen egy-egy épület. Azért is nehéz ez a munka, mert rengeteg előírásnak kell megfelelni, így sokkal kevesebb szabadságot kapunk, mint például egy festő. Viszont a mi munkánkat naponta több száz ember fogja látni és használni, talán ebben is rejlik a szépsége.

A SZÉPSÉGRE VAGY A PRAKTIKUSSÁGRA HELYEZED A HANGSÚLYT AZ ÉPÜLETEIDBEN?

Mind a kettőre, hiszen, ha nem praktikus, lehet akármilyen szép, az egy rossz épület. A napi tevékenységeink elvégzéséhez szükségünk van a praktikusságra. Viszont

egy olyan házzal, ami praktikus, de nagyon ronda, azzal a baj, hogy mivel az embereknek van lelkivilága és kultúrája, rossz érzés lesz odalátogatni. Ezért megfigyelhető, hogy a jó házaknál ez a két tényező egyenlő arányban fordul elő.

(Erdélyi Biborka)

ANDRÁS FERENC:

„Egy rendezőnek mindent tudnia kell”

ANDRÁS FERENC KOSSUTH-DÍJAS, A NEMZET MŰVÉSZE CÍMMEL KITÜNTETETT RENDEZŐ ÉLETÉBEN GYEREKKORÁTÓL MEGHATÁROZÓ PONT VOLT A FILM, ÉS A MAI NAPIG IS AZ – ÁLLÍTÁSA SZERINT NAPI HÁRMAT-NÉGYET BIZTOSAN MEGNÉZ, ÉS A MAGYAR MŰVÉSZETI AKADÉMIA FILMMŰVÉSZETI TAGOZATÁNAK IS TAGJA. A MÁR-MÁR FILMFANATIKUSNAK MONDHATÓ MŰVÉSSZEL BESZÉLGETTÜNK MEGPRÓBÁLTATÁSÁIRÓL ÉS KARRIERŐL. MA MÁR AZT IS TUDJA, HOGY MITŐL LESZ VALAKI IGAZÁN JÓ RENDEZŐ.

MI AZ ELSŐ EMLÉKE A FILMEKKEL KAPCSOLATBAN?

Emlékszem egy napra, amikor Sümegen, ahol nevelkedtem, a szüleim vendégségben voltak egy baráti családnál, és ott volt egy velem egykorú kisgyerek és egy tizenhatév körüli cseléd lány. Mondták, hogy menjünk el a moziba, és el is mentünk, megnéztem életem első filmjét. Fogalmam sem volt, hogy mi az, hogy film, de nagyon élveztem. Később, emlékeimben visszakutatva elkezdtem elemezni, hogy mit láthattam. Rájöttem, hogy talán Walt Disney Mickey Mouse filmje volt. Azóta rendszeresen járok moziba.

AZ ÉRETTSÉGI ELŐTT JELENTKEZETT SZEREPLŐKÉNT EGY FILMBE, VÉGÜL MÉGIS INKÁBB A KAMERA MÁSIK OLDALÁN TÖLTÖTTE PÁLYÁJÁT. MIÉRT DÖNTÖTT ÍGY?

Én nem döntöttem, az élet döntött. Hívtak filmszínésznek, és én megpróbáltam, de nem lettem az. Viszont jelentkeztem a főiskolára. A filmrendezői szak általában négy- vagy öt évenként indult, és mikor én érettségiztem, akkor éppen nem. Gondoltam, hogy akkor a színészire megyek, és ha már ott vagyok bent, akkor onnan már csak egy lépés, és átmegyek a filmművészetire. De hát oda se vettek fel, mert nem találtak tehetségesnek. Így aztán ki kellett egy másik utat gondolnom, amin elindultam, és azt végigjártam. Most itt tartunk az út végén.

AZ ELSŐ EGÉSZESTÉS MOZIFILMJÉT, A „VERI AZ ÖRDÖG A FELESÉGÉT” A LEGENDÁK SZERINT MOSTOHA KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT SIKERÜLT FELVENNI. HOGY KELL EZT ELKÉPZELNI, ÉS MI VOLT A LEGÉRDEKESEBB TÖRTÉNET?

A történet, ami érdekes volt, az nem a forgatás, hanem azt megelőző események voltak, amíg a film eljutott addig, hogy el lehessen kezdeni. Tulajdonképpen egy hihetetlen Canossa-járás volt. Végül is valahogy mégiscsak azt mondták, hogy egye fene!

A jeleneteket, amiket egy nagyon derűs, napfényes, augusztus 20-án kellett volna felvenni, azt szeptemberben sikerült végül. Olyan esős, hideg ős lett, hogy egyszerűen nem mutatott a fénymérő. Nem tudtunk forgatni. Aztán ez két-három napon belül visszaállt, megérkezett a napos idő, és akkor egyfolytában, gyakorlatilag 0-24 forgattuk a filmet, de hihetetlen fegyelmességgel és nagyon erős akarattal.

EZ AZ AKARAT TESZI JÓ RENDEZŐVÉ A RENDEZŐT?

Ezt honnan tetszik ilyen jól tudni?

AZT PRÓBÁLOM KITALÁLNI, HOGY MIK A JÓ RENDEZŐ TULAJDONSÁGAI, MITŐL VÁLIK VALAKI IGAZÁN JÓVÁ.

Attól, hogy jó filmet csinál. Szeretik a filmjét, élvezik, és 40-50-60 év után még

mindig abszolút nézhető, mert a mai napig is vetítik, és az emberek beszélnek róla.

MINDEN KORBAN MEG KELL, HOGY TALÁLHATÓ LEGYEN BENNE AZ AKTUALITÁS?

Igen. Tehát én nem mondhatom magamról, hogy milyen jó rendező vagyok. Ezt eldöntik a kritikusok és a nézők. Egy rendezőnek elsősorban kíváncsinak, másodsorban kitarónak és műveltnak kell lennie. Forgatás közben mindig történik valami, amit meg kell oldani. Felvetődhetnek problémák, és mindig állni kell a sarat, talpon kell lennie egy rendezőnek, mert ha nem, akkor azt mondják majd, hogy „hát ez a buta, ez nem tud semmit, miért akar ő rendezni.”

(Bodor Julcsi, Velek Domonkos)

Kerékgyártó Yvonne: „Olyan világot teremtek, ami behúzza a nézőt”

KERÉKGYÁRTÓ YVONNE MÁSODIK ALKALOMMAL MÉRETI MEG MAGÁT, MINT EGY NAGYJÁTÉKFILM RENDEZŐJE. A PÁLYAFUTÁSÁT FORGATÓKÖNYVÍRÓKÉNT KEZDŐ YVONNE BŐSZEN DOLGOZIK AZ EGYÜTT KEZDTÜK CÍMET VISELŐ FILMEN, DE SZERENCSÉRE VOLT IDEJE, HOGY BESZÉLGESSEN VELÜNK A MUNKA SZÜNETÉBEN.

MI KÜLÖNBÖZTETI MEG AZ EGYÜTT KEZDTÜK FILMET A TÖBBI MAGYAR ÉS NEM MAGYAR FILMTŐL?

Az Együtt kezdtük különlegessége az, hogy a többi magyar és nemzetközi filmmel ellentétben nem két-három főszereplője van, hanem kilenc. Ez mindenképpen egy markáns különbség. A történeteknek általában van egy hőse, akinek van egy küldetése és azt viszi végig. Itt viszont egy osztályközösséget ismerünk meg, ahol több érdekes és izgalmas karakter is van. Több karakter kerül a fókuszba, mert az az érdekes, hogy mi az ő viszonyuk és ezek a viszonyok hogyan változnak az évek alatt. Fontos, hogy a történet 10 évvel korábban kezdődik, a 2010-es években, amikor még a főszereplők tizenévesek és utána napjainkban játszódik a film kétharmada, amikor már közel 30 éves fiatal felnőttek.

VANNAK OLYAN KARAKTEREK A FILMBŐL, AKIK RÉGI OSZTÁLYTÁRSAKRA, BARÁTOKRA EMLÉKEZTETIK ÖNT?

Amikor elolvastam a forgatókönyvet 2020 őszén, akkor az első dolgom az volt, hogy megbeszéljem a producerekkel, Romwalter

Judittal és Pék Csabával azt, hogy mik a benyomásaim róla. Már az első találkozón mondtam, hogy számomra olyan, mintha kicsit magamról olvasnék vagy a saját barátaimról. Az én osztályközösségem egy nagyon erős közösség volt a gimnáziumban. Általános iskolában is ugyanazokkal jártam, mint akikkel együtt érettségiztem, és mind a mai napig jóban vagyok velük. Tehát számomra ez a történet fontos, mert kicsit azt a közösséget látom, amiben felnőttem. De vannak konkrétan olyan karakterek, akikre ráismerek, és bizonyos konfliktusokban magamat is látom. Egyébként olyan konfliktusokkal és témákkal foglalkozik a film, mint a párkapcsolati problémák. Vagy azok a kompromisszumok, amiket fiatal felnőttként kötünk, és a gyerekvállalás kérdése is. Azt gondolom, hogy mindenkinek, aki már elindult az életben, azok számára ezek átélhető problémák és konfliktusok lesznek.

EMLÍTETTE, HOGY KILENC FŐSZEREPLŐNK VAN A FILMBEN. VAN KEDVENCE?

Már az elején volt két olyan női karakter, akik közel álltak hozzám és mintha már látni véltem volna őket magam előtt. 2021 januárjától elkezdődött a casting folyamata.

Ennek során megtaláltuk azokat a színészeket, akik a fiatal és a felnőtt szereplőket alakítják. Mire pedig a forgatásig eljutottunk, az a ritka helyzet állt elő, hogy mind a 9 szereplőben találtam valamit, amit szeretek. Például nagyon szeretem Renátóban, hogy néha kirobbannak belőle az indulatok, de egész addig olyan, minthogyha egy teljesen átlagos és akár érzelmeiktől mentes ember lenne. Juliban szeretem, hogy annak ellenére, hogy nagy titkai vannak, ő az, aki egyben tartja a társaságot. Vigaszt nyújt a többieknek úgy, hogy közben neki lenne a legnagyobb szüksége rá. Nagyon szeretem Gigiben, hogy egy laza, könnyed és komikus karakter, annak ellenére, hogy neki is lenne oka rosszkedvűnek lenni. Marciban, a főszereplőben, különleges, hogy nagyon hasonló az ő életkonfliktusa azzal, amivel az én korosztályom szembesül. Megpróbál többnek látszani, mint aki. Az én generációmnak egy komoly problémája, hogy sok kihívással találkozok, de még sincs felkészülve arra, hogy nem kötelező sikeresnek és állandóan boldognak lenni. Az élet nem feltétlenül erről szól!

(Erdős Lilla, Millei Anikó)

KARÁCSONYRA MÉG NAGYOBB KARÁCSONY INTERJÚ ZSIGMOND EMŐKÉVEL

A NAGYKARÁCSONYT, AZ ELSŐ KIFEJEZETTEN KARÁCSONYI TÉMÁJÚ MAGYAR FILMET 2021. NOVEMBER 25-ÉN MUTATTÁK BE A MOZIKBAN. TISZEKER DÁNIEL MOZIJÁT A SAJTÓVETÍTÉSEN TEKINTETTÜK MEG, AHOL ZSIGMOND EMŐKÉVEL, A NŐI FŐSZEREPLŐVEL BESZÉLGETTÜNK.

A FILMBEN EGY TANÍTÓNÓT JÁTSZOL. NEKEM AZ ANYUKÁM PEDAGÓGUS, ÍGY NAGYON SOK DOLOGBAN FELFEDEZTEM ÖT AZ ALAKÍTÁSODBAN! HOGYAN KÉSZÜLTÉL SZEREPRE?

Az én édesanyám is tanárnő, így az ő segítségével sikerült néhány alsós osztályba betekintést nyernem. Elmentem Vácra a Földváry Károly Általános Iskolába, és beültem a kis zöld padokba. Izgalmas volt figyelni az alsó tagozatos pedagógusokat, illetve a gyerekeket, hogy milyen közösséget alkotnak.

GONDOLOM, AZTÁN KÜLÖN IS KONZULTÁLTÁL A TANÁROKKAL, VALAMINT A RÉGI GYERMEKKORI EMLÉKEIDRE IS HAGYATKOZTÁL EGY KEVESETT.

Természetesen van egy adag saját élménye is az embernek egy másik perspektívából. Jó volt látni az iskolát a másik szemszögből, mint ahogyan azt gyermekként tettem. Ellenben nem akartam csak a saját emlékeimre hagyatkozni, emiatt, folyamatosan átbeszéltem a szerepemet a tanárokkal, amíg az iskolába jártam.

TISZEKER DÁNIELLEL MÁR KORÁBBAN IS DOLGOZTÁL EGYÜTT A #SOHAVÉGETNEMÉRŐS FILM KAPCSÁN. HOGYAN KERESZT MEG EZÜTTAL TÉGED?

Igazából már az előző film kapcsán is kiderült, hogy nagyon jól tudunk együttműködni. Így nem kellett sokat gyözködni, mikor mondta, hogy készít egy új filmet. Már az elejétől úgy

készítette el a karaktereket, hogy Ötvös Andrásra (a férfi főszereplőre - a szerk.) és rám írta.

A filmnek elég jó nevű a szereplőgárdája. Gondolok itt arra, hogy együtt játszol Scherer Péterrel, Pokorny Liával és Szerednyey Bélával. Volt benned emiatt valami izgalom? Inkább vártam és kíváncsi voltam. Figyeltem őket, miközben forgattak, ami nagyon tanulságos volt. Úgyhogy pont felszabadító volt, mintsem feszengést okozott volna.

VAN EGY JELENET A FILMBEN, AMI A VÍGSZÍNHÁZBAN JÁTSZÓDIK. GONDOLOM, NAGYON VICCES ÉS IZGALMAS VOLT OTT FORGATNI.

Igen, ott például kiderült, hogy kinek van tényleg tériszonya a stábból. Volt két hangosító, és az egyikük rádöbbsent, hogy egy pont után nem tud továbbmenni. Így átadta a felszerelését a másiknak, hogy onnantól ő csinálja meg a jelenetet.

MIKOR KEZDŐDÖTT EL A FORGATÁS ÉS MIKOR FEJEZŐDÖTT BE?

Pont karácsony után, december 29-én kezdtünk el forgatni nagyjából februárig. Majd júniusban az utóforgatások során is forralt bort szorongattam. Úgyhogy ez egy nagyjából egy éve tartó ünnepség a számunkra.

AKKOR JÚNIUSBAN UGYANÚGY KABÁTBAN VOLTATOK FORGATNI?

Nagy téli kabát, kesztyű, sapka, sál és forralt bor a negyven fokban. Egy nagyon jó kihívás volt.

HOGYAN TUDNÁD AJÁNLANI A NAGYKARÁCSONYT AZ OLVASÓINK SZÁMÁRA?

Alapvetően a télnek szerintem nagyon kevés szerethető pontja van, a karácsony pont ilyen. Aki ezt szereti, annak egyrészt hangolódásnak jó, másrészt tud ünnepelni egy filmmel.

(Németh Máté)

NAGY DIÁK

5.

BÜNMEGELŐZÉSI

TESZT

TÖLTSD KI A NAGY BÜNMEGELŐZÉSI TESZTET A NAGYDIAKTESZTEK.HU
OLDALON VAGY TÖLTSD LE A NAGY DIÁK TESZTEK APPOT!

A FŐDÍJ VÁLASZTHATÓ:
LENOVO IDEAPAD LAPTOP VAGY XIAOMI 11T OKOSTELEFON

BELÜGYMINISZTERIUM

NEMZETI
BÜNMEGELŐZÉSI
TANÁCS

WWW.BUNMEGELOZESITESZT.HU

ONLINE TANULNI JÓ!

**Nemsokára érettségizel, felvételizel?
Érdekel az agrárpálya?**

**Készülj izgalmas, ingyenes digitális tananyagainkkal,
és irány az agrár felsőoktatás!**

onlineagrarium.uni-mate.hu

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

**Európai Unió
Európai Szociális
Alap**

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE